

1. maj in volitve

Prihodnji teden je spet 1. maj — mednarodni praznik delavcev in sploh vseh delovnih ljudi. Prav je, če si ob tej priložnosti še posebej priključimo v zavest, da danes le preradi že pozabljamo na velike napore in žrtve, ki jih je delovni človek zavestno doprinal v desetletja dolgem in vztrajnem boju za dosego najosnovnejših človeških in državljskih pravic. Vse politične, socialne in kulturne pridobitve, ki si jih je delovni človek uspel priboriti v teku zadnjega pol stoletja, se nam danes zdijo že same po sebi razumljive in si niti ne moremo več prav predstavljati družbene ureditve, ki teh pridobitev ni poznala. In vendar vse to ni prišlo samo od sebe. Šele rastoča delavska gibanja, prežeta z naprednimi in demokratskimi idejami in spoznanji o nujnosti socialistične preobrazbe človeške družbe in mednarodno vzajemna v svoji borbi za zrušitev starih temeljev sveta, so omogočila, da je delovno ljudstvo postalo ponekod že odločujoči, drugod pa vsaj v večji ali manjši meri soodločujoči činitelj v življenju in razvoju posameznih držav in narodov.

Prvomajske proslave in povorke so dandanes večinoma že zunanji odraz veselja in zadoščenja delovnega človeka nad doseženimi velikimi uspehi, manifestacije njegove rastoče moči in odločnosti za obrambo in utrjevanje teh pozicij ter izpoved njegove pripravljenosti in volje za nadaljnja odločna prizadevanja za uresničitev takšne družbene skupnosti, ki bo na vseh področjih človeškega življenja in udejstvovanja temeljila na človeških, to je na socialističnih odnosih. Pri tem si delovna ljudstva različnih narodov na različne načine utirajo pot do tega cilja, eno s hitrejšimi koraki, drugo počasneje, eno po bolj vijugasti, drugo po ravni poti, vsepovsod pa prežeto s skupno željo, da se čimprej in v čim večji meri uresniči težnja delovnega človeka po kulturnem življenju, po gospodarski neodvisnosti, po enakopravnosti in svobodi kot pogojih ustvarjalnega in mirnega sožitja med narodi.

V naši državi in deželi bo letošnji 1. maj potekal v znamenju bližnjih volitev v državni in deželni zbor. Tudi volitve so del borbe za spreminjanje družbene strukture. Odgovor volivcev na vprašanja, ki so pri teh volitvah postavljena na dnevni red, bo lahko odločilnega pomena za več let bodočega razvoja. V bistvu gre za to, ali bo z naravnimi bogastvi in ključnimi gospodarskimi podjetji v Avstriji razpolagala državna skupnost, ki bo s tem lahko utrjevala svojo komaj pred letom dni doseženo samostojnost in neodvisnost ter hkrati tudi omogočala hitrejši razmah gospodarskega in kulturnega življenja državljanov, ali pa se bodo osnovnih gospodarskih pozicij spet lahko v tej ali oni obliki polastili domači in tuji interesarji, kar bi znalo v določenih pogojih dovesti državo znova na rob gospodarskega propadanja in umiranja, kot se je to že zgodilo v času prve republike s posledico, da je končno po hudih notranjih krčih tudi politično prenehala živeti.

Konservativna ljudska stranka kot predstavnik kapitala jasno v teh vprašanjih ne igra z odprtimi kartami, marveč se poslužuje slepomišljenja in trikov ter uporablja v svoji volilni propagandi v veliki meri celo gesla, povzeta iz socialističnega slovarja, v bojazni in zavesti, da je koncept socialistov o gospodarski in socialni ureditvi države za večino delovnih ljudi vsekakor bolj privlačen. Le-ti namreč vedo in pričakujejo, da bodo na tej podlagi lažje dosegli tudi soodločanje v upravljanju in vodenju gospodarstva in pa večji delež na narodnem dohodku, ki ga ustvarjajo s svojim delom. V pogojih

Za danes opoldne je predviden odhod sovjetskih državljanov — ministrskega predsednika Bulganina in prvega sekretarja KP Sovjetske zveze Hruščeva s spremstvom — iz Anglije, kjer so se zadnjih deset dni vrstili sprejemi, razgovori in obiski. Pravkar zaključeni sovjetski obisk v Angliji je bil ves čas v ospredju svetovnega zanimanja in so mu morali pripisati gotov pomen tudi tisti, ki jim kakršno koli zblizanje med Zapadom in Vzhodom ne gre v račun.

Uspeh tega obiska, v kolikor je to mogoče ugotoviti že pred objavo uradnega poročila, je nedvomno dvojni; na eni strani sporazum, v kolikor je bil v posameznih vprašanjih dosežen na uradnih razgovorih med angleškimi in sovjetskimi državniki, na drugi strani pa odmev, ki ga je obisk sovjetskih voditeljev vzbudil in zapustil v angleški javnosti. Treba je namreč povedati, da so se gotovi krogi tudi ob tej priložnosti dosledno trudili, da bi prikazali Sovjetsko zvezo in njene voditelje v čim bolj črni luči. Če jim to le ni uspelo v taki meri, kot so morda želeli,

kar se je jasno pokazalo ob raznih središnjih sovjetskih državnikov s širšo angleško javnostjo, potem je uspeh bivanja Bulganina in Hruščeva na angleških tleh tem večjega pomena.

Med svojim bivanjem v Angliji so imeli sovjetski državniki številne uradne razgovore z angleškimi predstavniki, pri katerih so obravnavali v prvi vrsti vprašanja sovjetsko-angleških odnosov, razorožitve, bližnjega vzhoda ter kulturnega in gospodarskega sodelovanja. Zlasti v zadnjih dveh vprašanjih so dosegli pomembne uspehe in je pričakovati, da bo sklenjen okvirni sporazum o sodelovanju na teh dveh področjih. Manj uspešno so potekali razgovori v svetovno-političnih vprašanjih, kljub temu pa so pomembni že zaradi tega, ker sta obe strani odkrito in brez olepševanja povedali svoje mnenje, kar bo mnogo koristilo pri bodočih pogajanjih.

Iz številnih izjav, ki so jih med sovjetskim obiskom dali tako sovjetski kot angleški politiki, je razvidno, da se je začelo umikati dosedanje nezaupanje in da

je na obeh straneh več ali manj očitna pripravljenost, v medsebojnem zaupanju iskati poti, ki vodijo k zblizanju med Zapadom in Vzhodom. Zelo značilno mnenje o poteku sovjetskega obiska v Angliji je izrazil »News of the World«, časnik z največjo naklado na svetu, ko je zapisal med drugim: Samo tisti, ki žele vtakniti svoje glave v pesek, so lahko porogljivi in cinčni. Tokrat je bil prvič položen most čez prepad!

Izmenjava avstrijsko-sovjetskih obiskov

V ponedeljek se je vrnila iz Sovjetske zveze študijska delegacija Zveze avstrijskih sindikatov, ki si je med svojim obiskom ogledala razne sindikalne ustanove in številne večje obrate. Člani delegacije so se o svojem obisku v SZ izjavili zelo pohvalno in izrazili prepričanje, da bo tudi ta obisk prispeval k nadaljnjemu utrjevanju prijateljskih stikov in k medsebojnemu razumevanju med narodi Avstrije in Sovjetske zveze.

Pred dnevi pa sta poslala predsednik državnega sveta Hurdas in predsednik zveznega sveta Herke povabilo predsednikoma vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze Volkovu in Lacisu, v katerem vabita sovjetsko parlamentarno delegacijo na obisk v Avstrijo. Iz Moskve poročajo, da je vrhovni sovjet povabilo sprejel in da bo sovjetska delegacija obiskala Avstrijo predvidoma sredi junija t. l. S tem bodo sovjetski parlamentarci vrnili svoječasn obisk članov avstrijskega parlamenta v Sovjetski zvezi in bo tudi ta obisk — kakor sta izjavila Volkov in Lacis — služil nadaljnji krepitvi vsestranskega sodelovanja in razumevanja med Avstrijo in Sovjetsko zvezo.

Azijsko-afriške obsodbe Francije

Ko je predsednik francoske vlade Guy Mollet s svojim ministrom za Alžir Lacoche izjavil načrt za politične in gospodarske reforme v tem delu Severne Afrike, je zapadel v staro napako: z vojaško silo je hotel prisiliti Alžirce, da bi se vsedli za zeleno mizo in potem medsebojnih pogajanj rešili vprašanja med obema stranikama. Toda uštel se je prav tako kot njegovi predhodniki, kajti nasilje je rodilo novo upornost in nadaljnje prelivanje krvi na obeh straneh. Posebno v zadnjih

dneh je prišlo spet do večjih izgrediv uporniških edinic nad tistimi Alžirci, ki so izrazili svojo lojalnost s francosko vlado.

Hkrati so se sicer pojavili tudi prvi vplivni alžirski glasovi, ki govorijo o potrebi po pogajanjih s francosko vlado, vendar kažejo ob njih francoski politični krogi precejšnjo rezerviranost in poudarjajo, da so isti alžirski predstavniki ob tej priložnosti tudi izrecno izjavili, da

(Nadaljevanje na 8. strani)

Pojasnilo h kongresu manjšin

Ko smo brali v avstrijskem tisku, da bo kongres Federalistične unije evropskih manjšin na Koroškem in da mu bodo slovenske organizacije priredile družaben večer, smo o priliki zadnjega sestanka v zvezi z izvedbo člena 7 v smislu skupne spomenice vprašali predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev, ali bo morda Narodni svet omenjeni gostitelj. Na to vprašanje je g. prof. dr. Joško Tischler pred petimi pričami odločno odgovoril, da Narodni svet ne bo gostitelj odnosno prireditelj omenjenega družabnega večera niti ne bo sodeloval, temveč se bo kongresa udeležil le kot opazovalec.

Ob tej priložnosti smo g. prof. dr. Tischlerju tudi pošteno povedali svoje gledanje na to manjšinsko organizacijo, nismo pa niti poskušali, da bi mu dali kakršne koli recepte za zadržanje njegove organizacije v tem vprašanju. Popolnoma v skladu s tem razgovorom in z izjavo g. dr. Tisch-

lerja smo potem tudi poročali v našem listu, ker smo z vso upravičenostjo smatrali, da gre tudi v primeru družabnega večera za očitno provokacijo v biltnu Federalistične unije evropskih manjšin, kot kakršno se je izkazalo tudi obvestilo o povabilu kongresa od strani znanstvenega instituta za narodnostna vprašanja pri univerzi v Ljubljani.

Zaradi tega smo najprej z resničnim začudenjem ugotovili, da se g. dr. Joško Tischler v »Našem tedniku-Kroniki« razburja nad tem našim poročilom in polemično poskuša nam nekaj podtakniti, o čemer sploh govora ni bilo.

Razburjenje g. dr. Tischlerja smo šele razumeli, ko smo iz prepisa pisra g. generalnega sekretarja Federalistične unije evropskih manjšin g. dr. Tischlerju z dne 11. odnosno 12. 4. 1956 pod Ref. no. 11-1-53 razbrali, da nam dani, zgoraj omenjeni odgovor g. dr. Tischlerja ne odgovarja res-

razmeroma širokega obsega podržavljenega sektorja gospodarstva bi zasidranje tudi gospodarske demokracije vsekakor pomenilo velik in dosleden korak naprej k uresničevanju socialističnih smotrov.

Tudi iz teh vidikov se naše ljudstvo odloča za podporo socialistične stranke, zlasti še, ker je od procvita države kot celote odvisna tudi možnost izvedbe tistega dela volilnega proglasa socialistične stranke na Koroškem, ki terja učinkovite ukrepe za odpravo gospodarske zanemarjenosti in zaostalosti naših krajev, povzročne in načrtno vzdrževane od nekdanjih protiljudskih režimov in njihovih današnjih pobornikov, ki bi slej ko prej hoteli odrekati našemu človeku možnost gospodarskega razvoja sporedno z dušitvijo njegove narodnostne in jezikovne

enakopravnosti. Prenehanje gospodarskega zapostavljanja naših krajev, učinkovite mere za njihov razvoj in pravična porazdelitev javnih sredstev za enakomerno gospodarsko rast vse dežele je bila že vedno odločna zahteva našega ljudstva. Da si jo osvaja tudi socialistična stranka, ki predstavlja na Koroškem pretežno večino vseh delovnih ljudi, jemlje naše ljudstvo kot razveseljivo znamenje, da tudi na Koroškem prodira in se utrjuje duh vzajemnosti med delovnimi ljudmi brez razlike narodnosti in jezika, duh mednarodnega delavskega praznika — 1. maja, ki je bil že pred 66 leti razglašen kot dan solidarnosti delovnega ljudstva vsega sveta v borbi za njegove življenjske pravice in za pravičnejši — socialistični družbeni red.

Franjo Ogris

nici. Iz tega pisma namreč sledi, da g. dr. Tischler z vso vsmo sodeluje pri pripravi kongresa in da je kongresu obljubil tudi družabni večer, za katerega predvideva g. generalni sekretar soboto, dne 19. maja.

Z ozirom na to dvoličnost sedaj vsekakor razumemo razburjenje, ni nam pa razumljivo, zakaj je bil potreben na naše pošteno vprašanje lažniv odgovor.

Mi vsekakor zastopamo načelo — in to je edini recept, ki bi ga dali Narodnemu svetu — da naj najmanj v uradni medsebojnih odnosih vladata odkritosrčnost in resnica! Drugače je plodonosno sodelovanje nemogoče! A naj je A in B naj je B! Sodelovanje naj pomeni sodelovanje, opazovanje pa le opazovanje! Ne gre pa, da dejansko sodelovanje na zasedanju znanstvenega instituta za proučevanje vprašanja Podonavja pomeni le opazovanje, le opazovanje na kongresu Federalistične unije evropskih manjšin pa dejansko sodelovanje. Ker gre v prvem kot v drugem primeru za poskus uveljavljanja raznih emigrantskih skupin, ne dvomimo, da so tudi to pot kakor v Salzburgu slovenski emigranti za sodelovanje z raznimi švabskimi in drugimi emigranti iz Podonavja in jugovzhoda.

V vednost vsem pa sporočamo, da so si naše stališče glede Federalistične unije evropskih manjšin osvojile tudi vse napredne organizacije Slovencev v Gorici in Trstu, v katerih emigranti nimajo niti vpliva niti besede, marveč vse zagovarjajo potrebo najtesnejše kulturne povezave z narodno celoto. Naše stališče si je po najnovejših poročilih jugoslovanskega tiska osvojil tudi znanstveni institut za narodnostna vprašanja pri univerzi v Ljubljani.

Dve obletnici

Skoro istočasno, ko je Zveza slovenskih izseljencev na svojem letošnjem običnem zboru ponovno poudarila potrebo priznanja naših izseljencev kot žrtev fašizma, je „Ljubljanski dnevnik“ pod gornjim naslovom objavil članek, ki ga v naslednjem v celoti posredujemo tudi našim bralcem:

Avstrijski časopisi v teh dneh objavljajo uvodnike ob obletnici lanskim avstrijsko-sovjetskimi razgovorom v Moskvi, ki so prinesli odločitve o podpisu avstrijske državne pogodbe. Po zmagi zavezniških sil nad hitlerjevsko Nemčijo so morali Avstriji čakati še deset let na obljubljeno državno samostojnost. Krivice so bile zapletene mednarodne razmere; ko so se izboljšale, so Avstriji vendarle dobili, kar jim gre.

Istočasno s tem prijetnim obletjem pa se je znatno število avstrijskih državljanov moralo spominjati druge, prav bridke obletnice. Štirinajst let je od dni, ko so nacisti začeli z množičnim izseljevanjem in interniranjem slovenskih protifašističnih družin na Koroškem. To bi naj bil začetek konca slovenskega življa na Koroškem, uresničenje sanj imperialističnih germanizatorjev zadnjega polstoletja.

Izselitev pred štirinajstimi leti v nemška koncentracijska taborišča ni tisto, zaradi česar bi slovenski državljani Avstrije morali biti zagrenjeni. Narobe, spomin na nasilno izselitev jim je vir samozavesti, saj dokazuje, da se je velika Nemčija celo v dneh svojega največjega zmagačstva čutila na slovenskem Koroškem negotovo, tujo. Saj obuja tradicijo velikega protifašističnega boja, v katerem je slovensko ljudstvo na Koroškem uspešno uveljavilo svojo pravico do obstoja in prispevalo nesorazmerno velik delež k ustvarjanju pogojev tudi za obnovo Avstrije v svetu, osvobojenem nacizma. Vir bridkosti je dejstvo, da teče enaisto leto, odkar si preživeli slovenski izseljenci na Koroškem zaman prizadevajo, da bi jim obnovljena Avstrija priznala pravice, ki jih sicer priznava žrtvam nacističnega nasilja. In tega niso krive zapletene mednarodne razmere!

Avstrija očita italijanski vladi, da še zdaj ne izplačuje rente južnotirolskim vojnim invalidom, ki so služili v nemški vojski. Skrb za invalide nemške vojske je stvar humanosti. Toda mar stvari južnotirolskih invalidov ne bi bilo mogoče zastopati z neprimerno večjo moralno pravico in tehtnostjo, če ne bi Avstrija istočasno trdovratno odrekla slovenskim izseljencem odškodnino, ki jo avstrijski zakon priznava pripornikom in internirancem iz časa nacizma?

Demokracija ni deljiva. Sistematično kršenje na enem samem področju, jo ogroža v celoti. Tega se zavedajo tudi napredni delovni ljudje v Avstriji. Splošno avstrijska zveza bivših internirancev nacističnih taborišč se je zato zavzela tudi za stvar slovenskih izseljencev. Novi avstrijski minister za socialno skrbstvo je pred nekaj dnevi pritril delegaciji zveze internirancev, da bo vprašanje slovenskih koroških izseljencev treba še rešiti. Treba je pozdraviti to znamenje dobre volje s strani odgovornega avstrijskega državnika, treba pa je tudi reči, da je po desetih letih že skrajni čas, da Avstrija v vprašanju slovenskih žrtev nacističnega preganjanja na Koroškem preide od besed k dejanjem.

Koroški Slovenci razumejo, da je poprava zgodovinskih krivic in nasilja, ki so ga pretrpeli od imperialističnih germanizatorjev,

dolgotrajen in težaven proces, ki je del splošnega družbenega napredka in uveljavljanja internacionalizma delovnih ljudi. Prav v interesu tega družbenega napredka pa je, da se večinski narod v prvi vrsti dejansko odreče tistih uspehov v podrejanju in zatiranju slovenske manjšine, ki jih je dosegel nacizem kot najnasilnejši in demokraciji najnevarnejši proizvod nemškega imperikalizma. Ne priznati slovenskim izseljencem na Koroškem položaja žrtev fašizma, ni samo krivično samo do neposredno prizadetih, to pomeni tudi priznati posledice zatiranja slovenskega življa za časa nacizma, pomeni vzeti stanje ustvarjeno po nacizmu kot „naravno“ izhodišče za nadaljnje obravnavanje slovenskega vprašanja na Koroškem. Kajti dokler slovenski izseljenci ne dobe moralnega in stvarnega zadoščenja, toliko časa se slovenski človek lahko čuti nenakopranega in ogroženega, toliko časa pomeni na Koroškem biti Slovenec nekaj, kar je zvezano z neprijetnostmi in, v podobnem zgodovinskem položaju kot pred štirinajstimi leti, morda tudi z nevarnostjo. Tako stanje pa je v napredni demokratični deželi nevzdržno in nedvomno v nasprotju z željo in interesi avstrijskega ljudstva, ki v nacizmu vidi svojo največjo nesrečo. Treba je pričakovati, da bodo obenem z uveljavljanjem ljudskih interesov kmalu tudi slovenski izseljenci z zaupanjem gledali v prihodnost.

J. Virnik

Letošnje nagrade Körnerjeve ustanove

Letos so bile že tretjič razdeljene na predvečer rojstnega dne zveznega prezidenta Theodorja Körnerja nagrade Körnerjeve ustanove. Tokrat je bilo razdeljenih 519.000 šilingov med 72 nagrajencev. Med nagrajenci so znani umetniki, prirodoslovci in znanstveniki duševnih ved.

Nagrade Körnerjeve ustanove so bili deležni med drugimi tudi Korošci: primar

dr. Fritz Lasch iz Beljaka, koroška pesnika in pisatelja Michael Guttenbrunner iz Celovca in Hermann Lienhard iz Št. Vida ob Glini ter koroški slikar dr. Werner Berg iz Podkrina pri Galiciji. Vsi nagrajenci so prejeli od zveznega prezidenta tudi posebne dekrete kot priznanje za njihovo plodno udejstvovanje na najrazličnejših področjih kulture in znanosti.

Barake so še vedno zatočišče številnim družinam

Iz podatkov, ki jih je zbrala deželna vlada za UNESCO, je razvidno, da kljub naporom odgovornih oblasti za preskrbo stanovanj še vedno mnogo ljudi živi v barakah, kjer so le za skrajno silo spravljani pod streho.

Skupine barak srečamo v vseh predelih Koroške, največ pa jih je v okolici Celovca, Beljaka in Brnce. Iz poročila je razvidno, da v barakah živijo predvsem ljudje, ki imajo veliko število otrok in si zaradi nezadostnega dohodka ne morejo privoščiti boljšega stanovanja. Nadalje prebivajo v barakah rentniki, nato ljudje, ki so sodnijskim potom zgubili svoje prvotno stanovanje. Skupno prebiva na

Koroškem 10 000 ljudi v barakah. Od tega je 6000 domačinov in 4000 beguncev.

Značilno za stanovanjsko krizo je to, da stanovanje dobi le tisti, ki ima dovolj denarja, kar je krivično in sramotno za tiste, ki so krivi bede in tragedij številnih družin. V prvi vrsti gre to na račun OeVP, ki je izsilila razveljavo prejšnjega zakona o stanovanjih in tako omogočila lastnikom hiš, da po mili volji dvigajo cene stanovanj.

Direktni železniški promet med Beogradom in Moskvo

V Beogradu so nedavno podpisali sporazum med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo o uvedbi direktnih spalnih vagonov in pošiljanja prtljage v železniškem prometu med Beogradom in Moskvo. Direktni spalnimi vagoni bodo vozili od 3. junija dalje, in sicer preko Madžarske. Na progi bodo vozili vagoni sovjetskega izdelka. Na tranzitni postaji Čop jih bodo nameščali na podstavke normalnega tira, ker so sovjetske železniške proge za 8 cm širše.

Mi in volitve

Uvodnik v našem listu pod tem naslovom je izzval v avstrijskem tisku izredno močan odmev.

Da nemškimi šovinistom v OVP in FPÖ naša odločitev, da damo svoje glasove SPO, ne gre v račun, je razumljivo. Manj razumljivo pa je, da se distancira od te naše odločitve tudi glasilo Socialistične stranke, kar očitno tako prija »Našemu tedniku-Kroniki«, da je tozadevno izvajanje v »Die Neue Zeit« dobesedno ponatisnil.

Vsem komentatorjem in glosatorjem naše odločitve pa naj bo povedano, da je bil uvodnik napisan po razgovoru z našimi ljudmi na podeželju, in sicer po eni strani z našega socialističnega gledanja ne glede na to, kako bodo nanj reagirali socializmu nasprotni uredniki »Našega tednika-Kronike«, in po drugi strani z našega narodnostnega vidika, ne glede na to, kako bodo nanj reagirali nacionalistično usmerjeni uredniki, ki se na žalost najdejo tudi v »Die Neue Zeit«.

Naših ljudi pa zlohotne pripombe ne bodo motile, ker se zavedajo, da so to-

PO ŠIRNEM SVETU

Varšava. — V okviru nedavno sklenjene pomilostitve bo na Poljskem takoj izpuščenih iz zaporov 30.000 kaznjencev. Nadaljnji 70.000 kaznjencev pa bodo na podlagi tega zakona zmanjšali kazni.

Praga. — 5. maja bo prispela v Jugoslavijo parlamentarna delegacija iz Češkoslovaške, ki jo bo vodil predsednik češkega državnega zbora Fierlinger. V Jugoslaviji bo delegacija ostala nekaj dni ter so predvideni razgovori z jugoslovanskimi predstavniki.

Madrid. — Kakor poroča časopis »Sunday Times«, namerava generalisim Franco kot predsednik španske vlade odstopiti. Odslej naprej namerava prevzeti le funkcije državnega predsednika in vrhovnega poveljnika oboroženih sil. Vendar pa naj bi o tem odločil plebiscit, ki bi bil koncem tega leta.

Beograd. — V Jugoslavijo je prispel na desettredni obisk predsednik Svetovne federacije bivših borcev Albert Morel. Odzval se je povabilu, ki mu ga je poslal predsednik Zveze borcev Jugoslavije Aleksander Rankovič. Svoj obisk bo izkoristil za obisk nekaterih organizacij Zveze borcev.

New York. — Ekonomsko-socialni svet OZN je odgodil proučevanje reforme sedanega koledarja. Reformo je pripravilo Združenje svetovnega koledarja, Indija pa jo je predlagala v OZN. Reforma določa, da bi ohranili dosedanja razdelitev na 12 mesecev in 4 tro-mesečja po 91 dni. Imena dni pa bi se po datumih ujemale docela iz leta v leto. V novem koledarju bi določili tudi »svetovni dan«, ki bi ga praznovali vsako leto kot mednarodni praznik splošne sloge in enotnosti človeštva.

Bonn. — Zapadnonemška vlada je predložila Bundestagu zakon o vojaški obveznosti. Vlada zavrača predloge zveznega sveta, po katerih naj bi bil doslej predvideni 18-mesečni vojaški rok skrajšan na 12 mesecev. To utemeljuje s tem, da je za usposobljenje za moderno vojskovanje z atomskim orožjem nujno potrebno 18-mesečno šolanje.

Washington. — V poročilu senatnega odbora ZDA, ki je proučeval revizijo Ustanovne listine OZN, je izraženo mnenje, da bi morala biti pravica veta v Varnostnem svetu ukinjena, kadar bi šlo za miroljubno reševanje kakega spora ali za sprejem novih članov v OZN. V vseh ostalih primerih naj bi velesile obdržale pravico veta.

Philadelphia. — Mednarodna ženska liga za mir in svobodo je zahtevala od predsednika ZDA, naj odpove poskuse z vodikovo bombo, ki bi morali biti prihodnji mesec na Pacifiku. S tem bi ZDA pokazale dobrohotnost nasproti prebivalcem teh otokov, ki so zaprosili Združene narode, naj takoj ustavijo poskuse z nuklearnim orožjem na Pacifiku.

Jeruzalem. — Predsednik izraelske vlade Ben Gurion je izjavil, da so možnosti za popustitev napetosti ob izraelsko-arabskih mejah boljše kot pred časom. To je uspeh misije generalnega sekretarja OZN Hammarskjöld. Ben Gurion pa je dejal, da spori še niso popolnoma rešeni.

Sajgon. — V pristojnih krogih izjavljajo, da sta SZ in Velika Britanija zahtevali, naj mednarodna komisija za premirje podaljša svoje bivanje v Vietnamu do konca britansko-sovjetskih pogajanj o problemu te dežele.

Peking. — Vodilni kitajski časopisi so poročali, da je bil ustanovljen pripravljalni odbor za avtonomno oblast Tibeta. Ko pozdravljajo ustanovitev odbora, pripominjajo časniki, da to pomeni veliko zmago nacionalne politike komunistične partije Kitajske. Ustanovitev odbora bo pripomogla k razvoju in napredku Tibeta.

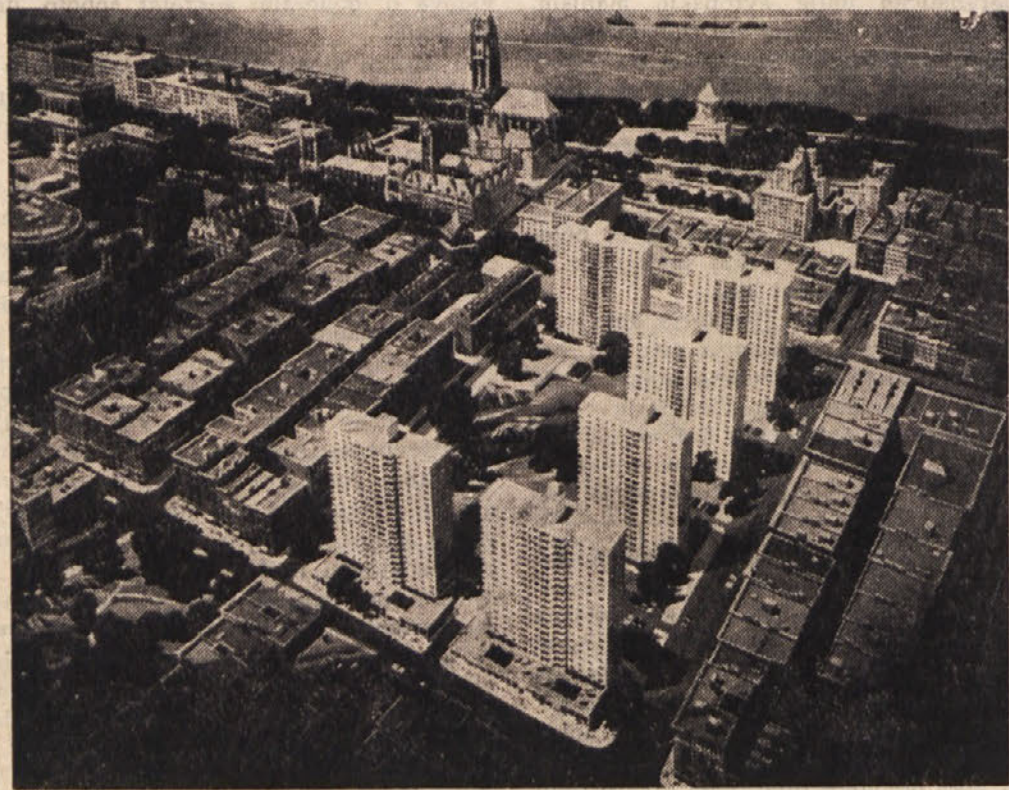
kratne volitve odločilnega pomena za bodočo politični in gospodarski razvoj države in dežele in da bodo zaradi tega s treznim premislekom podprli socialistične družbene sile, ki se za doseg demokracije in naprednih smotrov prizadevajo v okviru avstrijske socialistične stranke.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Na Angleškem popijejo vedno več vina

Znano je, da so Angleži uživalci piva. Toda konsum piva je nazadovol za 2 odstotka, ker so leta 1954 popili 54 milijonov litrov vina, dočim so ga leto prej popili samo 45 milijonov litrov. Pravijo, da so se Angleži privadili uživanja vina na svojih dopustih v tujini. Davka na pijače so lani na Angleškem pobrali v znesku 116 milijonov funtov sterlingov.

Tisoče stanovanj v modernih nebotičnikih

Pred nedavnim smo v našem listu objavili sliko modernih nebotičnikov, ki so jih zgradili v New Yorku s pomočjo ameriških sindikatov in v katerih je dobilo tisoče delavcev sodobna stanovanja. Tudi na današnji sliki (AND) vidimo skupino mogočnih, po najnovejših zamislih in dognanjih arhitekture zgrajenih zgradb, s katerimi so v velikem obsegu začeli mo-

dernizirati mestni predel New Yorka okoli kolumbijske univerze. V lepih stavbah je urejenih več tisoč modernih stanovanj.

New York je s posameznimi svojimi mestnimi predeli že doslej slovel kot mesto nebotičnikov, po novih načrtih pa se bodo tudi v drugih mestnih četrtih vedno bolj številno dvigali v zrak visoki simboli največjega mesta na svetu.

Naša narodna pesem naj služi lepemu cilju:

zbliževanju in bratstvu med narodi

Koncert narodnih pesmi, ki ga je prejšnjo nedeljo priredila Slovenska prosvetna zveza v Domu glasbe v Celovcu in pri katerem se je na odru zvrstilo okoli 170 pevcev in pevk sodelujočih zborov slovenskih prosvetnih društev, je žel, kakor smo na tem mestu že poročali, pri vseh poslušalcih nedeljeno priznanje.

Ugodni odmev se je odrazil tudi v poročilih in ocenah v koroškem socialističnem glasilu »Die Neue Zeit« ter v uradnem listu »Kärntner Landeszeitung«. Le-ta je v daljši recenziji pohvalno podčrtal upoštevanja vredni umetniški nivo koncerta ter skrbno pevsko kulturo naših zborov. »Neue Zeit« pa je med drugim zapisala: Koncert je pokazal, da koroški Slovenci znajo občuteno zapeti svoje, večkrat s tiho otožnostjo prepletene narodne pesmi. Z vsjo pravico lahko naglasimo lepo izenačenost zborov in njihovo resno koncentracijo. Razen tega razpolaga večina zborov z zelo prijetnimi ženskimi in moškimi solističnimi glasovi. Prireditelj je svojo nalogo posredovanja slovenske narodne pesmi presenetljivo dobro rešila.

O koncertu je kratko poročal tudi »Naš tednik«, vendar se mu je vrnila pomota glede pesmi »Rož, Podjuna, Zila«, ki jo list pripisuje Milki Hartmanovi, dočim je to pesem dejansko zložil dr. Janko Mikula, uglasbil pa jo je skladatelj Pavle Kernjak.

Posebne priznanja so bili naši zbori in pevovodje tokrat deležni od jugoslovanskega generalnega konzula Dušana Bravničarja, ki se vedno rad odzove povabilom na naše pevske in druge kulturne prireditve. Po koncertu v Celovcu je poslal združenim pevskim zborom Slovenske prosvetne zveze — v roke centralnega pevovodje Pavla Kernjaka — naslednje pozdravno pismo:

Drage koroške pevke in dragi koroški pevci!

Najlepša hvala za Vaše povabilo na koncert, kakeršnih se vedno rad udeležujem.

Dovolite mi, da Vam ob današnjem uspešnem koncertu napišem nekaj vrstic priznanja in osebnih čustev, ki se mi ob poslušanju Vaših pesmi vedno zbude.

Koroška narodna pesem si je pridobila med slovensko narodno pesmijo že zdavnaj prvo mesto.

Vsakokrat, ko čujem znova Vaše lepe pesmi, zlasti še iz koroških ust, me globoko pretresejo. Iz njih govori slovenski koroški človek, ki mu zgodovina ni bila vedno naklonjena, ki pa je kljub temu obdržal svojo ljudsko šegavost in svojo slovansko mehko, ki je postala tudi značilna karakterna poteza vsega koroškega prebivalstva.

Cestitam Vam k velikemu uspehu na današnjem koncertu. Z zadovoljstvom opažam vsakoletni napredek pri pevskem izvajanju, kar Vam odpira možnost številnejših in uspešnih koncertnih turnej in možnost, da se boste

s slovensko narodno koroško pesmijo uveljavili tudi v splošnem koroškem in avstrijskem kulturnem krogu. Vaša narodna pesem je vendar sestavni del izvirne, ne samo slovenske, temveč tudi splošno koroške folklore, čigar pestrost jo še posebej bogati.

Kot se prelivajo narodni običaji, narodne noše, narodni plesi in drugo od naroda sosedov do naroda sosedov, tako naj tudi Vaša narodna pesem služi lepemu cilju: zbliževanju in bratstvu med narodi.

Lepo in dobro naj jih združuje, slabo naj bo pozabljeno.

Zadnjikrat sem v Šmihelu pod taktirko g. Hartman Foltija slišal peti združene podjunske pevske zборе Prešernovo »Zdravico«. Njeni verzi so po letih bolj aktualni kot kdaj koli poprej. Veliki umetniki vseh narodov so pisali vedno za vse človeštvo. Zato so Goethe, Schiller, Heine tudi naši in Prešeren ter Cankar sta tudi nemška. Resnične velike in napredne ideje so večne. Čas je tisti neizprosni, a pravični sodnik, ki loči, tudi tu, zrna od plev.

Narodna pesem je tudi starejša kot vsake književni jezik in predstavlja bogat zaklad vsakega naroda. Istočasno je tudi neovrgljiva

Prav lepe pozdrave

Vaš

Bravničar Dušan
jugoslovanski generalni konzul
v Celovcu

Celovec, 15. aprila 1956.

NOVE KNJIGE

Walter Scott:

STARINAR

Kdo ni s posebnim užitkom ne le enkrat, marveč ponovno spet in spet prebiral prvi slovenski roman, namreč Jurčičevega »Desetega brata«, ki se zdi bralcu vedno spet nov in zanimiv. Z istim zanimanjem pa bo segel tudi po pravkar izšlem slovenskem prevodu »Starinarja« slavnega angleškega romanopisca Walterja Scotta, katerega dela je Jurčič s posebno vnemo prebiral in ki je močno vplival tudi na njegovega Desetega brata. Jurčičevi sodobniki in literarni kritiki navajajo, da je zlasti Scottov Starinar služil Jurčiču za vzor in je dejansko najti v obeh romanah številne paralele.

Walter Scott, ki je zapustil bogato literarno zapuščino, velja za začetnika in hkrati mojstra in vzornika zgodovinskega romana iz dobe romantike v Evropi. Rojen na Škotskem je tudi v svojem knjižnem ustvarjanju ostal zvest svojemu škotski domovini, kateri je v svojih literarnih stvaritvah postavil čudovit in neminljiv spomenik. V svojem pisanju je poln humorja, z razumevanjem slika človeške slabosti, z navdušenjem pa vse, kar je lepo in dobro. Pri tem nikakor ne štedi z besedami, marveč stremi za tem, da je vsak posameznik lik izdelan do zadnje podrobnosti.

Vse te lastnosti odlikujejo tudi njegovega »Starinarja«, kateri je tako po svojem domo-

dokaz obstoja nekega naroda. Zato je tudi smešna teorija o »vindišarskem narodu«, ki nima niti ene narodne pesmi!

V Avstriji in tudi v Jugoslaviji se posveča gojitvi narodne folkore velika pozornost. Pri nas v Jugoslaviji se zavedamo pri gojitvi narodne folkore tudi nevarnosti, če bi bila ta usmerjena samo v preteklost in sama vase, bi tako lahko postala izključno konservativna in izolirajoča pred drugimi narodi in pred tokom razvoja.

Želim Vam, da bi Vam bili Prešernovi verzi, ki jih sami radi poje:

„Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
ko, koder sonce hodi,
preprij iz sveta bo pregnan,
ko rojak prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!“

vodilo za Vaše nadaljnje delo in da bi se kot del slovenskega naroda v Avstriji in kot lojalni avstrijski državljani v kar največji meri zavzemali tudi za iskreno prijateljstvo med avstrijskimi in jugoslovanskimi narodi.

Želim Vam še veliko uspehov, vsem skupaj z Vašimi gospodi pevovodji na čelu in pod vodstvom g. Kernjaka.

vinsko-zgodovinskem ozadju kot po svoji pristni ljudski šegavosti lepo čtivo za razvajenega in še posebno za preprostega bralca. Kakor da bi nas popeljal pred velik in natančno izdelan relief, tako nam pisatelj opiše tudi v tem romanu svojo domovino — Škotsko z njenimi naravnimi lepotami in zgodovinskimi posebnostmi. Čeprav je dogajanje postavljeno nekako na konec 18. stoletja, spoznamo iz njega tudi številne pomembne dogodke prejšnjih stoletij. Največ pažnje pa posveča okolnostim, ki so se pojavile po združitvi Anglije in Škotske v Veliko Britanijo, ter ravno takrat v ospredju političnega zanimanja stoječi francoski revoluciji in razvoju, ki ji je sledil prva desetletja. Pred temi državno- in svetovno-političnimi kulisami pa se odvija takratno življenje škotskega ljudstva, in ravno v zgodovinsko-odločilnem trenutku, ko je na smrt obsojeno plemstvo na tem, da začenja prepuščati svoje pozicije meščanstvu in kapitalizmu.

Osrednja figura romana je Jonathan Olden-buck iz Monkbarnsa, posestnik, mirovni sodnik in v prvi vrsti starinoslovec in zbiralec starih dragocenosti, kratko: Starinar. Če se samega sebe imenuje »krotkega zabavljača«, potem ima pri tem ravno tako prav kot njegova sestra Grizie, ki pravi o njegovem neu-

Življenjski jubilej dr. Izidorja Cankarja

Preteklo nedeljo je praznoval svojo sedemdesetletnico bratranec Ivana Cankarja — dr. Izidor Cankar, za čas med obema velikima vojnama izredno pomembni in mnogostranski kulturni delavec.

Zelo pomemben je kot ustanovitelj in organizator prve slovenske univerzitetne stolice za umetnostno zgodovino, ki je temeljna ustanova te stroke na Slovenskem. Nič manj pomemben pa je v slovenski književnosti kot urednik, kot samostojen pisatelj in kot prevajalec iz francoščine in angleščine. Njegovo delo je tudi komentirana izdaja Zbranih del Ivana Cankarja. Po prvi svetovni vojni je dal zami-sel in kot prvi urednik organiziral delo za Slovenski biografski leksikon.

mornem govorjenju in poučevanju (vedno podkrepjeno z zgodovinsko dokumentacijo in okrašeno s stihmi in latinskimi izreki), da »troši sitnost«. Kljub temu pa je vedno pripravljen, da po svojih močeh pomaga vsakomur, ki je v sili; seveda mnogo rajši z nasveti kot pa z denarjem, od katerega se po pravi škotski navadi le nerad loči. K njegovi družini spadajo še sestra in skrbna gospodinja Grizie, nečak Hector in nečakinja Mary, katera s svojo umirjenostjo pogosto izravnavava nesporazume med vročerkvim in bojevitim nečakom ter satirično-zabavljivim stricem.

Poleg teh so v ospredju dogajanja še stari berač Edie, imenovan Modra halja, mladi oficir Lovel ali Neville, ki je v resnici že od rojstva zasledovani in zatajevani lord Glenallan, nadalje sir Arthur Wardour, gospodarsko uničeni in kljub temu na svoje pokolenje bolešno ponosni gospodar na gradu Knockwinnock z lepo hčerko Isabello ter končno nemški klativitez in slepar Herman Dousterswivel. Tem se pridruži še dolga vrsta podrobno izdelanih figur, kar daje celotnemu delu izredno plastičnost in živo resničnost.

V pestrem zaporedju se odvijajo pred bralcem zanimivi utrinki iz življenja na Škotskem. Tako spoznamo predstavnika starodavnega plemstva, ki zviška gleda na vsakogar, ki ni plemenite krvi in se ne more ponášati z dolgim rodovnikom (čeprav si mora sam izposojevati denar prav pri takem »neplemenitem« prijatelju); na nasprotni strani srečamo tipičnega zastopnika staroškotskih beračev, ki je kot »kralja in vsakogar prosjak« povsem zadovoljen s svojim življenjem in ne bi hotel menjati z nobenim graščakom. Pisatelj nas seznani tudi z življenjem v mestu ter trdo usodo ribičev, ki se jih učimo višje ceniti zlasti na pogrebu pri nevarnem lovu na morju ponesrečenega člana družine. Slika Škotske pa ne bi bila popolna, če ne bi obiskali tudi kopalcev zakladov, med katerimi so mistika, vraževerje in magija posebno močno izoblikovani.

Te in še mnoge druge privlačne dogodke in podrobnosti srečamo v romanu Walterja Scotta »Starinar«, ki ga je v slovenskem prevodu dr. Ivana Črnogaja izdal Cankarjeva založba v Ljubljani. Kakor vse druge slovenske knjige tudi roman »Starinar«, ki obsega 500 strani in stane v platno vezan samo 32 šil., lahko dobite v »Naši knjigi« v Celovcu, Gasometergasse 10.

Fran Kidrič mu pripisuje večjo nadarjenost kot Vodniku — je manjkalo le pravega svetovalca, kritika in vodnika. Jarnik s svojo pesmijo ni dosti vplival na nadaljnji razvoj slovenskega pesništva, vendar si je pridobil velike zasluge s tem, da je uvedel slovensko umetno poezijo v kraje, kjer je prevladovala nemška pesem.

S prihodom v Celovec je Jarnikovo veselje do pesnikovanja prenehalo in se ni več povrnilo. Tudi Prešernovo nagovarjanje ob obisku v Blatogradu leta 1832, da naj ne zane-marja svojih pesniških talentov, ni več pomagalo. Po prihodu v Celovec se je Jarnik začel baviti z jezikoslovjem, narodopisjem in zgodovino. V celovških letih se pokaže Jarnik pravega prosvetljalca. Spoznal je potrebo po slovenski knjigi za mladino in od-rasle. Lotil se je dela in leta 1814 je izšla knjižica *Sber Lepih ukov sa slovensko mladino*. Namenil jo je za darilo šolski mladini. Knjižica vsebuje njegove pesmi in prevode, basni, poučne razgovore in nauke v podobah. Kmetu v pouk pa je leta 1817 izdal *Sadje Rejo*, ki je prva slovenska knjiga te vrste. Uvod je najbrž Grundtnerjev. Jezikovno je tu vnašal več dialektičnih posebnosti. Za izo-brazbo mladine in preprostega ljudstva je iz-dal še berila *Molitvene bukevice*, *Jedro krščan-skih resnic*, *V duhu katoliške cerkve moleč kristjan* itd.

(Se nadaljuje)

Marija Janežič:

Doprinos koroških Slovencev k občaslovenski književnosti in kulturi

(Iz gradiva za seminarsko nalogo)

Mladostna leta, nekako do 1811, ko pride v Celovec, so Jarnikova pesniška leta. V pesmih, ki kažejo vsebinsko in oblikovno precejšnjega mojstra, pogrešamo le izvirnosti. Svoje pesmi, katerih je mnogo izgubljenih, je Jarnik objavjal v celovških listih, n. pr. v Carinthiji, Kärntnerische Zeitschrift, nadalje v Ahacljevi zbirki, v svojem Zberu (1814), v Primčevih Branjih (1813), v 2., 3. in 4. zvezku Kranjske Čbelice itd. Po njegovi smrti je objavil Janežič iz Jarnikove zapuščine nekaj pesmi v Bčeli (1852), leta 1858 v Vodnikovem Spomeniku, Janez Scheinigg pa v Kresu (1883). V ohranjenih pesmih, ki pričajo, da je bil Jarnik dober lirski pesnik in spreten verzifikator, se prepletajo vzgojna tendenčnost starega prosvetljenstva z novo romantično sentimentalnostjo. Rad opisuje občutja iz narave, kakor n. pr. v pesmi *Pomlad* iz cikla *Pesmi letnih časov*:

Pomlad divica lepa
nature žlahtna bči
vesela naš objemi
naj zima zdaj zaspi

Romantično razpoloženje in čustvenost najdemo v pesmih *Arfe pojo* in *Damon na Melito*. N. pr.

Slaba je svitloba lune
njo oblaki skrivajo
žalostno na citrah strune
v moje srce glas pojo

Vetri glasi te nesite
k oknom kir Melita spi
s to besedo jo zbudite
Damon tvoj za te živi

Pesem Damon na Melito je edina od Jarnikovih pesmi, ki je na Koroškem ponarodela, ni izvirna, marveč je prevod nemškega pesnika Fellingierja. V pesmi rad vnaša tudi bajeslovna bitja (*Mertovski raj*), poučno tendenco najdemo v pesmi *Bučelica*, delno tudi v *Denica*. V pesmih o vojni se pokaže Jarnik srditelja nasprotnika vojnega divjanja, n. pr. pesem *O žoldu*, *Žold* itd. Tako označi tudi Napoleona silnika, ki se kakor roparski orel pita z nedolžno krvjo, in sicer v pesmi z izrazito protifrancosko tendenco:

Gromite gromači noj streste zemljo
odpirajte gerlo požrite ljudi

podrite se gore visoke planine
podrite z gradami se mesta vesi

moči evropskeji rodovi napnite
raztrgajte ketine gnusne blapčije
da mirno podnebje vam srečo deli.

Ta pesem je precejšen dokaz Jarnikove romantične narave. Kljub temu, da je uvidel, da se v Iliriji ustvarjajo boljše razmere za slovenski preporod, je ostal nasprotnik Francozov. Po zmagi nad Francozi je pričakoval slavnih časov za Slovence, to priča njegova pesem *Na Slovence*, kjer je zapel:

Zarja lepa se razliva
čez slovenji Gorotan
zbujaj dremanje častliva
oznanuje svetli dan.
Slava bode spet slovela
ki Slovincem da ime
po deželah se raznela
perdobila češčenje.

Jarnik je koval tudi epigrame in prevajal nemške pesnike, predvsem njegove sodobnike, lotil pa se je celo Schillerja, kjer ni tako uspel.

Jarnikova pesem se odlikuje z blagolastnostjo in milino, je vsebinsko pristrčna, preprostih oblik, jezikovno pa neka mešanica pismenega jezika in zilskega narečja. Njenu avtorju, ki je bil nadarjen in spreten —

Za takšno stranko ne bomo glasovali

Naši dopisniki v Bilčovsu so zelo marljivi. V zadnjem času skoro ni številke Slovenskega vestnika, v kateri ne bi poročali o kulturnih prireditvah, političnih dogodkih ali sicer kaj zanimivega. Tokrat smo prejeli od našega poverjenika iz Bilčovsa naslednji dopis, čigar vsebino, nanašajočo se na predvolilno vzdušje, radevolje posredujemo naši širši javnosti:

Ko se je zvezni kancler ing. Raab ob svojih volilnih zborovanjih mudil na Koroškem, je na povratku iz Borovelj pogledal mimogrede tudi na naše Gure. S svojim spremstvom se je peljal po razgledni cesti skozi Kotmaro ves, Bilčovs, Zgornjo Vesco in Št. Ilj ter pri Žopračah spet zavil na državno cesto. Ni vsakdanji dogodek, da bi naše že od nekdaj od vladnih krogov zapostavljene kraje obiskal tako visok gost. Zdi se nam, da bi bilo prav, če bi se taka priložnost izkoristila tudi za to, da bi se o obisku obvestilo vsaj bližnje prebivalstvo brez razlike mišljenja, da bi moglo predsednika vlade pozdraviti in mu povedati svoje želje in težave.

Na cesti ga je pričakala smrt

Kmet Martin Rabič iz Vobrske gore je v sredo minulega tedna hotel prekoračiti cesto pri Vabnji vesi. V tistem trenutku je privozil David Schüttelkopf s svojim avtom v smeri iz Velikovca proti Celovcu. Kmet je bil približno v sredini ceste ter je odskočil najprej na levo, potem pa spet na desno in se končno zaletel naravnost v avtomobil. Vozilo ga je zgrabilo in vrglo okoli pet metrov daleč, kjer je obležal s hudimi poškodbami. Ponesrečenega Rabiča so prepeljali v bolnišnico v Celovec, kjer pa ga niso mogli rešiti in je podlegel zadobljenim poškodbam.

Italijanski tovorni avto je prevrnil celovski tramvaj

V petek minulega tedna okoli šestih zjutraj je italijanski šofer Aldo Croatto iz Vidma zavozil s svojim težkim tovornim avtom in priklopnim vozom na Kolodvorski cesti v voz cestne železnice in ga vrgel iz tira. Šofer je privozil s precejšnjo brzino po Paradeisergasse in je hotel z nezmanjšano hitrostjo preko Kolodvorske ceste. Istočasno je privozil od kolodvora tramvaj, šofer pa ni več utegnil ustaviti avtomobila. Voz cestne železnice se je prevrnil proti zidovju knjigarne Kollitsch in razbil izložbeno šipo ter poškodoval vhod.

Sreča je bila, da tramvaj ob tej uri ni bil zaseden ter so se v njem nahajali le vodja, dva sprevodnika in potnica 38-letna Ana Weigand, ki je ponoči prispela iz Dunaja ter je slučajno tudi zaposlena kot sprevodnica pri dunajski cestni železnici. Razen vodje voza so bili ostali trije več ali manj poškodovani. Materialno škodo na tramvaju pa cenijo na okoli 100.000 šilingov, pri avtomobilu okoli 30.000 šilingov, Kollitsch pa toži o škodi okoli 8.000 šilingov.

Šoferja, ki ni bil poškodovan, so takoj zaslišali. Dejal je, da je že večkrat vozil skozi Celovec ter da je poznal tudi prometni položaj na kraju nezgode. Mislil pa je, da v tej uri na Kolodvorski cesti itak ne bo nobenega prometa.

Motorna vozila na Koroškem

Kakor je razvidno iz statističnega poročila, ki ga je izdal statistični oddelek pri deželni vladi v Celovcu, je znašalo število za promet pripravljenih motornih vozil na Koroškem koncem leta 1955 točno 42.303. Od tega je bilo 3.457 prikolic in 4.157 koles s pomožnim motorjem. V letu 1955 je bilo v promet pripuščenih 8.789 novih motornih vozil in 372 prikolic. Na Koroškem je 9.541 osebnih avtomobilov, od tega števila jih odpade na Celovec 2.464; nadalje je na Koroškem 11.596 motornih koles z nad 125 ccm. Po vsej verjetnosti pa bo število motornih vozil v letošnjem letu še silno naraslo, ker je že v prvih pomladanskih dneh opaziti številna nova vozila, ki se nahajajo letos prvič v prometu in še v tem statističnem poročilu niso zajeta.

nje. Priložnost, da bi prišli z visokim državnim predstavnikom v stik, pa je bila dana le nekaterim. Verjetno je za te kroge bolj važna vaba za volivce in se jim zdi škoda trati čas s poslušanjem želja in težav prebivalstva.

Pisec v listu »Volkszeitung« pa je zadelo o kanclerjevi vožnji po tem ozemlju obrnil tako, kakor da je bil njegov obisk naperjen proti državljanom slovenske narodnosti v teh občinah. V poročilu namreč beremo, da je prebivalstvo skoraj ihto stiskalo kanclerju roko in ga enodušno prosilo, naj vendar odpravi tisto malenkost slovenskega pouka v naših šolah. K temu lahko pripomnimo, da, kolikor nam je znano, pri nas v Bilčovsu o tem sploh ni bilo govora ter da tiste, ki so bili navzoči, ne smatramo za tako kratkovidne, da bi se ne zavedali tega, da: čimveč človek zna, tem več velja in če znaš jezika dva, veljaš za dva moža. Vemo, da je za našo mladino velika pridobitev, če ji šola posreduje znanje obeh deželnih jezikov, kar ji more v bodočem življenju samo koristiti. Kar kdo zna, mu nihče ne more vzeti. Znanje je najboljša dota, ki jo lahko damo mladini. Vsakdo, ki je med obema svetovnima vojnama prišel po svetu, je sam izkusil, koliko mu je koristilo, če je obvladal poleg nemščine tudi materinski slovenski jezik.

Če so med časom, ko je zvezni kancler bival na Koroškem, kjer koli zares izra-

Pliberk

Nepričakovano se je v Pliberku in okolici razširila žalostna vest, da je v bolnišnici v Celovcu umrla gospa Matilda Kuhle, žena znanega zidarskega mojstra. Zbolela je za gripo, katere zaradi srčne hibe ni prestala in je prekmalu preminula v starosti 62 let. Pokojno Matildo so prepeljali na dom, kjer so jo minuli ponedeljek ob udeležbi številnih žalnih gostov položili na pliberškem pokopališču k trajnemu počitku.

Pokojna Matilda, rojena Nachbar, je bila rojena pri Kropu v Vidri vesi. Doma v narodno zavedni družini se je že v rani mladosti z vso vnemo vključila v slovensko prosvetno življenje v takratnem prosvetnem društvu. Pogosto je pela in tudi rada igrala na društvenem odru, poleg tega pa je bila tudi zelo marljiva in podjetna odbornica društva. Zvestobo svojemu ljudstvu je ohranila tudi v Pliberku ob svojem možu. Svoj čas je dala tudi prostora za slovenski gospodinjski tečaj na razpolago. Če je le mogla, je vedno obiskovala naše prireditve v Pliberku.

Kot gospodinja v Kuhlejevi hiši je bila delavna in pridna ter je imela vse v najzornem redu. V mestu in okolici je uživala najboljši ugled in spoštovanje. Prekmalu je zapustila ta svet, toda njen zgledni značaj in lep spomin nanjo bo ostal med nami trajen. Vsem svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Sinča ves

V nedeljo ponoči sta na železniškem prelazu pri Sinči vesi trčila dva osebna avtomobila. Pri prometni nezgodi je bilo šest oseb poškodovanih. Avtomobila sta šofirala Peter Brenner iz Grebinja in Karl Dikser iz grabštanske okolice. V vozilu, ki ga je šofiral Brenner, se je nahajala 20-letna srednješolka Gertrude Spendal iz Velikovca, v drugem pa gostilničar Šimen Krainz iz Spodnjega Podgrada pri Škocijanu, njegova žena Alojzija in hčerka Vilma. Pri nesreči so bili šofer Brenner, dijakinja Spendal in gostilničar Krainc močno poškodovani, ostali trije pa so odnesli lažje poškodbe. Močno poškodovani sta bili tudi vozili in so ju morali odvleči.

Brnca

Nedavno, bilo je dne 14. t. m., sta se na Brnci poročila mlada človeka, ki ju poznamo in radi imamo. Zato ne moremo drugače, kakor da to novico povemo tudi drugim: Kaj bi ugibali: nevesta je bila Zotlarjeva Tonca na Brnci, ženin pa Franci Fritz iz Gorič.

Franci je zaposlen v Beljaku, toda s svojim motociklom se je večkrat ustavljal pri Zotlarjevi hiši in so ljudje kmalu sklepali, da bo prišlo do ženitve. Prijetno, domače in veselo ženitovanjsko slavlje je bilo na nevestinem domu, kjer so prišli

žali take zahteve, smatramo za skoraj gotovo, da je kancler le pomilovalno ocenil kratkovidneže, ki se branijo znanja jezika, ki je po državni pogodbi enakopraven uradni jezik v deželi in ga govori precejšen del prebivalstva naše Koroške domovine.

V istem listu piše pisec, da je bila kanclerju izrečena tudi prošnja, naj bi posredoval za popravilo naše ceste, za katero deželni finančni referent nima smisla. Pri tem je pisec brzkone pozabil, da je referent za ceste deželni svetnik dr. Karisch, torej ÖVP-jevec. Njegova naloga bi torej bila, da bi se pobrigal za našo cesto. Najbrž pa ga slabo stanje naše ceste ne zanima, marveč le bolj to, da bi dobila ÖVP dosti glasov, da bi to gospod še nadalje lahko ostal deželni svetnik.

ÖVP-jevski tisk se zadnje čase sploh zelo naduto in s hinavskim zavijanjem dejstev zaganja proti koroškim Slovincem ter jih skuša pred nemško javnostjo očrniti ali pa tudi utajiti njihov obstoj. Ta tisk skuša zanetiti med prebivalstvom dežele najhujšo nestrpnost in nemir. Časopisi, ki se imenujejo celo krščanski, ustvarjajo v naši deželi sovražno razpoloženje med obema narodoma. Po našem mnenju tako delovanje ni krščansko, pa naj še tako slepomišijo s svojim farizejskim verstvom. Za tako stranko se ne bomo glasovali, ker smo slej ko prej za mirno sožitje obeh narodov v deželi.

do veljave tudi davni domači običaji. Nvesto Tonco so na primer ukradli ženinu in so se skrili z njo pri Prangarju. Tam jo je ženin s svojim spremstvom našel in je stalo seve nekoliko »cehe«, preden jo je spet dobil. Sproščeno razpoloženje na svatovščini je trajalo do jutranjih ur.

Mlada zakonca izhajata iz zavednih slovenskih družin ter sta oba svojo zavednost pokazala tudi v dejanju. Tonca je sodelovala ter ni manjkala na nobeni slovenski kulturni in družabni prireditvi. Franci pa je poznan kot dober in navdušen pevec ter izvrsten igravec pri Slovenskem prosvetnem društvu Malošče. Prepričani smo, da bosta tako značajna ostala tudi v bodočem življenju ter to zavest in vrline prenašala tudi na njun naraščaj.

Mladima novoporočencema srčno čestitamo in kličemo: Na mnoga srečna leta!

Ruda

Ko je nedavno kmet Hubert Zidej v Spodnji vesi pri Rudi peljal gnoj z volovsko vprego, je njegova dveletna hčerka tekla ob vozu. Nenanoma pa je padla in prišla pod kolo ter se močno poškodovala. Deklico so morali prepeljati v bolnišnico v Celovec.

Blaški lovci so imeli svoj občni zbor

Lovci blaške lovske družbe so imeli v nedeljo v gostilni pri Nemecu svoj občni zbor. Čeprav sredi volilne psihoze, je vladalo med možakarji prav prijetno in tovariško vzdušje. In to brez razlike, kakšno glasovnico bo posameznik oddal na dan volitev. Prave lovce družijo odkrito prijateljstvo, skupna ljubezen do narave in divjadi, ki jo gojijo po pravih lovskih smernicah, jo preskrbujejo v hudi zimi tudi s krmo ter odstreljujejo, kakor je koristno za primerno ohranitev divjadnih vrst.

Ko so pregledali svoje uspehe in tudi morebitne smole v minulem lovskem letu, odobrili račune in govorili o letošnjih načrtih, so prešli na volitev novega odbora. Spet so za načelnika izvolili izkušnega in uglednega kmeta Franca Tomica v Replah. Sprememba je nastala v funkciji sekretarja ter so namesto dosedanjega tajnika Bartollmeja izvolili g. Siveca, šolskega direktorja v Vogrčah.

Med duhovitimi dovtipi, posrečeno šalo in ob pripovedovanju večkrat neverjetnih lovskih dogodivščin so obsojili na smrt divje peteline, ki so letošnjo pomlad predvideni za odstrel. Nadgozdar Lipej ve za vse peteline v revirju in interesi bodo v zgodnjih jutranjih urah zasledovali nič hudega slutečega ptiča, ko bo žgolet svoj pomladni ljubavni spev. Sredi življenja, veselečega se jutranjega sonca, ga bodo previdno, tiho, skoraj bi rekel zahrbtno, zasačili. Lovci bo nameril puški-

Našim naročnikom

Današnji številki »Slovenskega vestnika« smo spet priložili položnice. Naročnike, ki so z naročnino še v zaostanku, prosimo, da se jih ob prvi priložnosti poslužite, v razumevanju, da tako izpolnite svojo gotovo ne prehudo dolžnost napram listu. List, ki vam prinaša vsak teden pregled važnih dogodkov v domovini in širokem svetu ter iz najrazličnejših drugih področij poučno, zanimivo in pestro gradivo, stane samoumevno tudi denar. Naročnina, letno 60.— šil., polletno 30.— šil., četrletno 15.— šil. in mesečno 5.— šil., je za vsakega zmogljiva, potrebno je le, da se sproti plačuje. Če primerjamo ta izdelek na primer s potrošnjo za vino ali cigarete, potem pomeni mesečna naročnina za list zares malenkost. Vemo pa, da cenite tudi duševno hrano in poživila, kar se v denarni vrednosti nikakor ne da oceniti.

Naročniki, ki imate naročnino poravnano že za naprej, shranite položnico za pozneje ali še bolje, da pridobite kakšnega novega naročnika in mu s položnico omogočite, da plača naročnino.

Razne vesti iz Koroške

Na Podkorenskem prelazu so odstranili sneg, ki ga je padlo do 42 centimetrov. Cesta je spet prevozna za motorna vozila.

Na Bajtiški cesti je od kilometra 11 do Sel do preklica omejena teža tovornine na dve tona skupne teže.

Pretekli teden se je na Koroškem primerilo 84 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 57 oseb poškodovanih, 3 pa mrtve. V vsej državi se je pripetilo 1009 prometnih nezgod in je bilo pri teh 808 ljudi poškodovanih ter skupno 29 mrtvih. Pri 36-ih nezgodah so vozniki pobegnili, v 32-ih primerih pa so ugotovili kot vzrok nesreče pijanost šoferjev.

V Beljaku so minuli torek dopoldne odprli razrede nove šole v Friedensparku, o kateri smo poročali že v prejšnji številki. V petnajstih moderno opremljenih razredih bo obiskovalo **šolo 235 fantov** in 250 deklet. Oficijelna slavnostna otvoritev nove šole bo dne 4. maja.

Šmarjeta v Rožu

Kmet Janez Božič iz Kočuhe je opravljal v torek svoja pomladanska setvena dela na polju. Pri vlačepju pa sta se nenkrat splašila konja in zdirjala. Božič se ni utegnil pravočasno rešiti in je prišel pod konje. Pri tej delovni nesreči se je močno poškodoval. Zlomil si je več reber in ključno kost. Ponesrečenega kmeta so morali prepeljati v bolnišnico za nezgode v Celovec.

no cev naravnost v petelina, roka bo pritisnila na petelina na puški, v skrivnostno gozdno tišino bo odjeknil strel in odmeval iz hriba v hrib, projektal pa se bo zapčil v srce pevajočega, po ljubezni hrepenečega petelina. Rdeča kaplja krvi bo porosila njegovo perje, glava bo klonila in zakotalil se bo na mehki rosni mah, onemel za vedno. Kljub občutku ponosa, ki ga občuti vsak lovec ob takem doživetju, bo kanila grenka kaplja tudi v njegovo srce. S svečano resnobo, premišljuje o nastanku in nehanju vsakega bitja, se bo s plenom vrnil v nižavo, kjer mu bodo tovariši čestitali ter bodo dogodek tudi praznovali. —

Po občnem zboru pa se blaški lovci, pri katerih je tudi nekaj članov iz Pliberke, še niso razšli, temveč so se še skupno podali k Stöcklu, nato pa k Brezniku, kjer so pri nekaj litrih vina prav po domače pokramljali.

KOLENDAR

Petek, 27. april: Cita
Sobota, 28. april: Pavel
Nedelja, 29. april: Peter
Ponedeljek, 30. april: Katarina
Torek, 1. maj: Filip in Jakob
Sreda, 2. maj: Atanazij
Četrtek, 3. maj: Aleš

Kolovrat z zlatim gumbom

Zivela sta nekoč ubožen ribič in njegova žena, ki je dan za dnem predla. Kljub temu, da je mož pridno lovil ribe in žena pridno predla, sta zasluzila ravno toliko, da nista pomrla od gladi. Oblek si nista mogla kupovati. Nosila sta staro šaro in pozimi sta prezebala. V svoji borni koči nista imela niti enega dragocenega predmeta — razen zatega gumba, ki je bil za okras na ženinem kolovratu. Tik ob hišici se je dvigal strm hribček, o katerem so govorili ljudje na vasi, da stanuje v njem hudoben škrtat Kidus. Ribič in njegova žena pa se ga nista prav nič bala, saj njima še ni storil nič žalega.

Ko je nekega dne žena pred borno hišico predla, ji je nenadoma zlati gumb padel s kolovrata in zamari ga je iskala do večera.

Ko se je vrnil ribič z ribolova domov, je menil, da ga je odnesel škrtat. Odšel je takoj k hribu in potrkal nanj.

Iz notranjosti hriba je zaslišal globok glas, ki je nejevoljno spraševal, kdo trka na kaj hoče. »Jaz sem, ubogi ribič, tvoj sosed,« je odgovoril mož, »moja žena te sprašuje, zakaj si ji odnesel gumb in koliko odškodnino boš dal zanj.«

Škrtat Kidus je dejal: »Seveda ji hočem dati nekaj za to. Kaj pa bi rada imela?«

Ribič je dolgo premišljeval, nato pa dejal in zaprosil škrtata, naj jima da kravo.

Zamislite si, kako vesela je bila starka, ko je mož prignal domov kravo! Zdaj sta imela vsaj mleka v izobilju. Tedaj pa si je žena zaželela še vrečo zdroba, da bi ga lahko zakuhala na mleku. Poslala je moža vnovič k škrtatu.

»Nisi skromen ribič,« je odvrnil škrtat, ko je zvedel za drugo željo, »toda nočem biti skopuh in dal ti bom zaželeno vrečo.«

Starka je bila presrečna, skuhalo je zdrob na predobrem mleku in den za dnem sta se najedla do sitega. Redila sta

se in se čudila, da v vreči ni nikoli zmanjkalo zdroba.

Ko sta se mlečne jedi že preobjedla, je dejala žena možu:

»Toliko zdroba vedno preostaja, le kam bi z njim? Domislila sem se, da bi ga lahko darovala soncu, ki nama bi potem vedno toplo sijalo in naju grela. Saj sva že

tako mnogo prezebala. Le kako pa bi prinesla zdrob do sonca? Morala bi imeti lestev, da bi lahko prišla do njega. Ali ne bi poizkusil srečo še enkrat pri škrtatu Kidusu in ga poprosil zanjo?«

Zopet se je odpravil ribič h Kidusu. A ta je postal že nejevoljen. Lestev mu je sicer še dal, toda zabičal mu je, da je to

Opice in MESEC

V gostem in neprehodnem gozdu je živel v starih časih veliko krdelo opic. Opice so si preganjale čas s tem, da so skakale z veje na vejo, trle orehe in oponašale druga drugo. Neko noč, ko so se brezbržno in razposajeno gugale na drevju, so nenadoma opazile odsvit meseca v gozdnem jezeru.

— Poglejte — je vzkliknila ena izmed opic. — Mesec je padel v jezero! Moramo ga izvleči!

— Dobro — se zedinijo opice. — Izvlekle bomo mesec iz jezera. In prično se posvetovati, kako bi rešile mesec.

Neka opica pravi:

— Narediti moramo verigo. Izvlekle bomo mesec in ga vrnile na nebo. —

— Tako je! — vzkliknejo ostale opice in tako tudi naredijo.

Ena opica je splezala na visoko drevo, ki se je sklanjalo nad vodo in se obesila na najvišjo vejo. Za njen rep se je ujela druga opica, za rep druge opice tretja in tako lepo po vrsti. Nazadnje so opice, držeč se za repe, dosegle vodo.

Toda veja, na kateri je visela prva opica, ni vzdržala. Upogibala se je bolj in

bolj, dokler se ni rep zadnje opice dotaknil vode. Gladina vode je vzvalovila — odsvit meseca je izginil. Veja se je s treskom zlomila in vse opice so popadale v vodo.

Ko so mokre in preplašene splavale na suho, in splezale na drevje, drhteč od mraza, je neka opica pogledala kvišku in zagledala mesec.

— Glejte — je vzkliknila. — Vrnil se je na svoj prostor. Gotovo se je ustrašil, ko smo naredile verigo, da ga ne bi ujele, pa je švignil na nebo. —

In opice so od veselja pozabile na neprijetnosti nočne kopeli.

— Rešile smo svet — so se hvalile, kamor so prišle. — Da ni bilo nas, bi zemlja ostala brez meseca. —

Ljudska pripovedka iz Tibeta

TRI HČERKE

Nekoč je živel mati. Noč in dan je delala, da bi njene tri hčere bile site in oblačene. In zrasle so tri deklice, urne kot lastovke, lepe kot žarki meseca.

Druga za drugo so se pomohile in odšle z doma.

Preteklo je nekaj let. Postarana mati je težko zbolela in poslala k svojim hčeram verigo Rjavko.

»Reci jim, prijateljica, naj pohitijo k meni.«

»Oh,« je vzdihnila najstarejša hči, ko ji je veverica zaupala žalostno novico, »oh,« je vzdihnila, »saj bi rada pohitela k materi, pa moram pomiti ti dve skledi.«

»Pomiti dve skledi?!« se je razjezila Rjavka. »Pa bodi večno med skledami!«

In obe skledi sta skočili z mize in se oklenili najstarejše hčere. Ta pa je padla na tla in zlezla iz hiše v obliki velike zelve.

Veverica je pohitela k drugi hčerki.

»Oh,« je ta odgovorila, »saj bi že stekla

zadnje, kar sta dobila od njega. Zadosti sta že dobila za zlati gumb.

Ribič je prinesel lestev domov. Postavila sta jo pokonci in glej, lestev je kar sama stala. Bila je tako dolga, da ji ni bilo ne konca ne kraja. Segala je pod oblake. Vsa vesela je zavezala žena preostali zdrob v ruto in podala sta se na pot proti soncu po dolgi, dolgi lestvi.

Prvi je šel ribič in za njim žena. Dolgo sta hodila po lestvi, ki je ni bilo nikoli konec. Bila sta že med oblaki, toda do sonca je bilo še daleč, daleč. Tedaj se je žena obrnila, ker je hotela videti zemljo pod seboj. A zavneto se ji je v glavi, izpustila je ruto, v kateri je bil zdrob in nato je padla še sama na zemljo. Zakričala je in tudi mož se je ozrl. Od takrat ni slišal nihče več ničesar ne o ribiču ne o njegovi ženi.

Islandska zgodba.

UGANKA

Z drevesa priletelo, peroti ni imelo.

(JST)

Kopita nosi, ni čevljar sedlo ima, ni sedlar.

(Koy)

Pisana mala sličica na pismo lepo se poda. A vsakdo ve še tudi to: brez pisane te sličice pismo nikamor ne bo šlo.

(Znamka)

Ali že veste, da...

...da so kosti človeka trikrat trše od granita?

...da je giljotina naprava za obglavljenje? Vpeljana je bila med francosko revolucijo. Prvotno so jo imenovali Louison ali Louisotte, po kirurgu Antoineu Louisu, ki jo je zgradil leta 1792. Pozneje so jo splošno imenovali po zdravniku J. I. Guillotinu (1738 — 1814), ki se je že leta 1789 zavzemal za hitro izvrševanje smrtnih kazni brez vsakih bolečin.

»Kako naj grešiva tu, kjer ni nobene ženske,« se je odrezal Poženel.

»Katolika sta. Nič ne molita?«

»Tu v kampu samo kolnemo.«

»Spovedati se karoličan mora kdaj pa kdaj!«

»Spovedali se bomo svojim ženam, ko pridemo domov.«

Molk.

»Pravijo, da bo kmalu konec vojne. Takrat boste to lahko storili.«

»Sladek glas, gladko obrita brada, majhen mož.«

Spe: kljubujoč molk.

Duhovnik je odšel, Cantalupo je izginil. Canal grande je spet oživiljal.

»Glavača so odpeljali v ambulanto,« de mimogrede Poženel.

»Zakaj?«

»Griza!«

Pomemben Poženelov pogled...

Dal sem mu v hrano drobce človeškega blata... griza...«

Milošu zastane dih. V njem se nekaj zgane... kot da bi bil osupel.

»Ne bo umrl kakor moščanski hlapčič. Ne boj se, zanj bo kolonelo izvrtal zdravila. Vohljaj pa ne bo več!« je pohitel Poženel, ki je začul Miloševo odmikanje.

Miloš si je dopovedoval, da je za dolgo časa odvrnjena nevarnost, ki je bila kakor mora nad vsemi. Igor bo tega vesel, saj je rekel z upanjem »Bomo videli!« Pa vendar se je Milošu upiralo... najraje bi se nocoj odtegnil Poženelovi družbi. Govorila sta še o frontah in o stvareh, ki bi mu bile sicer zanimive, toda sedaj so se mu neprestano vsiljevala razmišljanja zaradi Glavača.

Nazadnje se je oklenil misli — misel je bila v boju bolj dosledna ko občutek! — da bi bil konfident izvohal Dušana in Štefana, če bi ga Poženel ne bil prehitel.

STREL

»Zbiram late, deščice, deske, palice!«

»Zakaj pa to?«

»Mnogi jih zbiramo. Direktiva. Nekaj se bo zgodilo. Z ograje ob latrinah sem odtrgal dve dolgi lati, s pogradov pa kradem prečne deske. Po kotih se valjajo prazna brezova omela, vsa metlišča sem populil. Haha!«

Tesarski pomočnik Janez se je ves važen zaupno sklanjal k Milošu. V njegovih mladih rjavih očeh, v katerih je bilo nekaj, kar je Miloša spominjalo na grobi

les, je bila dotlej neznana vnema. Ob teh letah se je Janez prvič vžgal, pa čeprav ne ve, zakaj to dela!

Milošu se je zasvetilo: spomnil se je smešnih omel, ki so ležala v kotu kot odrezani lisičji repi. Že dva dni je bil smeh, razburjanje in vrišč zaradi njih. Pometati niso več imeli s čim. Machi se je že izkričal zaradi tega, toda krivcev ni mogel odkriti. Končno je od nekod prišel glas, da so si nekateri napravili iz metlišč police, kar pa seveda ni bilo res. Milošu takrat še na kraj pamei ni prišlo, da romajo police v teleskop.

»Janez, skušal se bom prebiti v sosednji sektor. Če bo kontrola, reci, da sem bolan... latrine... in tako dalje... Če me do noči ne bo, pa daj namesto mene svojo kitaro na moje ležišče. Dobro jo pokrij z deko!«

»V redu!«

Miloša, Tarasa in druge so odpustili z dela na komandi. Miloš je bil dodeljen teleskopu, kjer so se že delali v treh posadah.

V popoldanski izmeni so se zbrali pri jašku: Štefan, Ljubo in Miloš. Štefan se je skrbno opremljal z vsem potrebnim: dva klina je spravil v hlačni žep; signalno vrvo si je privezal čez gole prsi; vrv s kavljem za deko si je pripel čez pas; v roke je vzel deko. Bil je obložen kakor porajlač, preden se spusti na morsko dno.

»Modernizirali smo se, odkar te ni bilo v teleskopu. Za tole vrvo« — Štefan je dal Milošu otipati tanko signalno vrvo — »potegni, če bi pretila nevarnost! Takoj te bom začutil.«

»Dobro!«

»Pri vlačilni vrvi pa pazi na moje signale! Brž ko bo deka polna, bom potegnil zanjo. Takrat začni vleči!«

Miloš je otipal med prsti debelo, močno, trikrat pleteno vlačilno vrv. Ležala je na dnu jaška kot zvita kača.

»Ležal boš v jašku, vlačil deke in dvigal zemljo na vrh. Pa počasi vleci, drugače gre deka prehitro po gobe,« mu je naročil Ljubo.

»Glejta, da ne zapustita svojih mest, dokler se spet ne prikažem,« jima je zabičal Štefan in se odplazil po rovu. Kača na tleh se je odmotavala in manjšala, šla je za njim.

Miloš in Ljubo sta sedla na rob jaška. Bila sta v kopalnih hlačkah. Šepetala sta. Ljubo je bil molčeč in siten, dokler ni Štefan izginil, zdaj pa ni znal nehati:

»Veš, kar zadovoljen sem, da sem odnašalec. Kopal sem tudi že. Kopanje je vražje. Ta luknja je kot kleka v zanikrnem zverinjaku. Samo nekaj zmerom istih gibov, drugega nič. Če se kaj zgodi, ne moreš ven! Kakor da bi bil zvezan...«

Ko sem bil majhen, se mi je rado sanjalo, da me lovijo. Tekel sem, kar so mi noge dale, nenadoma pa se nisem mogel več

Olje v prehrani

Olje v prehrani zelo priporočajo, ker je to ena izmed najbolj lahko prebavljivih maščob. Glede na prebavljivost med maščobami je olje na drugem mestu za surovim maslom. Za prehrano pride v poštev predvsem olje iz oliv, sončničnega semena, bučnih pečk in repice. Vendar je olje, ki ga sami pripravimo doma manj primereno za pripravo različnih jedil, ker vsebuje še nekatere dišave, ki olju dajo svojevrsten okus in so tudi nekoliko težje prebavljive. Zaradi tega raje kupujemo industrijsko predelano olje, ki je očiščeno in primerno za pripravo najrazličnejših jedil.

Olje ima tudi to lastnost, da ima izmed maščob, ki jih uporabljamo v kuhinji, najmanj vode. Ko so maščobe primerjali med seboj, so ugotovili, da ima rafinirano olje 99,8 odstotkov maščob in daje 9,8 kalorij toplote. Svinjska mast vsebuje 99,5 % maščob in daje 9,5 kalorij toplote. Surovo maslo pa ima le 84,5 odstotkov čiste maščobe in daje 7,8 kalorij toplote. Čim manj ima mast čiste masti, tem več ima vode. Tako ima na primer surovo maslo primarne vode tudi do 14,0%. Ko tako maščobo, ki ima dosti vode, segrevamo, uporabimo precej toplote za to, da voda izhlapi. Zdaj nam bo razumljivo, zakaj v olju n. pr. hitreje ocvremo meso ali kako drugo živilo kot v maščobi, ki vsebuje več vode. Vendar je pa še drug razlog. Olje lahko segrejemo do višje temperature, kakor vsako drugo maščobo. Najbolj občutljivo je su-

rovo maslo, ki se začne žgati že pri 100 stopinjah Celzija. Maslo porjavi in dobi neprijeten duh, nekoliko tudi pogreni. Svinjska mast se začne žgati pri 140 stopinjah, olje pa šele pri 230 stopinjah Celzija. Prav zaradi tega se nam meso in drugo, ki ga cvremo na olju ne zažge tako hitro, olje pa obdrži lepo rumeno barvo, okus in vonj.

Gospodinje večkrat priporočajo, da olje pred uporabo precvremo s koščkom kruha ali z jabolki, ga nato ohladimo in šele tako pripravljeno olje uporabljamo za kuhanje. To pa je nepotrebno in tudi škodljivo, ker pri vsakem segrevanju maščob nastanejo kemične spremembe, ki neugodno vplivajo na prebavila. Da se nepotrebnemu segrevanju maščob pri pripravljanju hrane izognemo, je priporočljivo, da jedi, kadar je le mogoče, zabelimo z nepregreto maščobo. Tako n. pr. lahko denemo košček surovega masla v že kuhano jed ali ji prili-

jemo olje ali dodenemo mast. Na ta način se maščoba segreje z jedjo vred. Ker pa vsebuje vsaka jed vodo, se maščoba veliko manj segreje kot pa takrat, če segrevamo maščobo samo.

Z oljem lahko pripravimo vse vrste jedil, od juh do sladice ipd.

Ako imamo olje dalj časa doma, moramo paziti, da je pravilno ohranjeno. Svetloba in sonce namreč maščobo razkrajata, da postane žaltava in za zabelo neuporabna. Iz teh razlogov moramo hraniti olje v steklenicah s temnim steklom, ki naj bodo še zavite ali pa spravljene v temnih, a zračnih in hladnih shrambah.

Olje se rado navzame tudi tujega vonja, zato ne smemo v njegovi bližini hraniti petroleja, dišečih mil, dišavic in podobnega. Da se nam olje ne poceja po steklenici, zamašimo steklenico s posebnim zamaškom s cevko, po kateri odteka olje v majhnem curku.

Rumenjak in vitamini

Jajca so med živili, ki vsebujejo vitamine, na prvem mestu. To tudi ni tako čudno, saj se iz jajc izleže piščanček, ki potrebuje sam mnogo vitaminov za svoj razvoj. Piščanček pa ne potrebuje vitamina C, zato je to tudi edini vitamin, ki ga v jajcu ni. Pač pa nahajamo v jajcu vitamine A, B, D, E in G. Poleg jeter in ribjega olja so jajca edino naravno hranivo, ki vsebuje vitamin D. V Ameriki povečujejo intenzivnost vitamina D v jajcih tako, da dajejo že kokošim ribje olje.

Jajca vsebujejo tudi lecitin, ki ga potrebujemo za živce in možgansko tkivo. Poleg jajc poznamo še en vir za pridobivanje

lecitina, in sicer sojo, neko vrsto fižola, ki je pri nas bolj malo upoštevan.

Vse te izredne vrednosti jajca vsebuje predvsem rumenjak. Beljak ima le beljakovine, proteine in vodo. Zato marsikatera dieta priporoča samo rumenjake. Rumenjak je lahko prebavljiv v vsaki obliki, najsi je kuhan ali presen. Ljudje navadno mislijo, da so mehko kuhana jajca lažje prebavljiva, kakor trdo kuhana. V obeh primerih gre za mehanski problem. Presen, netolčen ali trdo kuhan beljak težko prebavimo le, če ga dobro ne razgrizemo.

Za otroke v zimskih mesecih, pa tudi za okrevajoče bolnike je torej zaradi izred-

ne vitaminske vrednosti posebno priporočljiv rumenjak, začinjen z limoninim ali pomarančnim sokom, ki vsebuje vitamin C, ki ga v rumenjaku primanjkuje.

Barva lupine ni v nobeni zvezi s kvaliteto jajca, čeprav to nekateri napak tolmačijo. Mislijo namreč, da so temnejša jajca bogatejša vitaminov. Bela jajca nesejo leghornke, te izredno dobre jajčarice. Pač pa je barva rumenjaka v zvezi z vitaminom in hranilno vrednostjo jajca. Rumeno barvo ustvarja rumena snov, ki je v tesni zvezi z vitaminom A. Čim bolj je torej rumenjak rumen, tem več vitamina A vsebuje.

Naravni vir za rumeno snov in vitamin A je listno zelenilo. Zato imajo kokoši, hranjene s svežo hrano — predvsem spomladi, ko se same pasejo po travnikih — lepši rumenjak, kakor tiste, ki jih hranimo samo s pičo. Pravilno torej sklepamo, da vsebujejo jajca največ vitamina A spomladi. Iz teh razlogov je priporočljivo, da sedaj v spomladnih dneh poživimo naše jedilnike čimbolj z jajčno hrano, zmanjšamo pa količino testenin in sladkorja.

PRAKTIČNI NASVETI

Preproge se kaj rade vihajo na vogalih. Da bi to preprečili, našijte na spodnjih straneh vogalov trikotnike iz blaga in vložite vanje koščke kartona.

Volno, iz katere nameravamo plesti nogavice ali kak kos otroškega perila, ki ga je treba pogosto prati, navijemo v štrno in namakamo 24 ur v mrzli vodi, da se skrči. Če je volna barvana, dodamo nekaj žlic kisa. Ko se je dovolj dolgo namakala, jo stisnemo z obema rokama, zavijemo v staro brisačo in povijamo po mizi, da se voda izcedi. Šele ko je volna napol suha, jo obesimo. Štrno večkrat prevezemo, da se ne zmeša.

Kako boste počesali svoje deklice?

Frizura deklice mora biti po možnosti čim bolj preprosta, tako da se otrok v primeru potrebe tudi sam lahko počese. Preden pa se odločite, kakšno frizuro boste

izbrali za vašega otroka, dobro premislite tudi o tem, da vaša izbira ne bo pustila nepopravljivih sledov morda celo za več let naprej. Otroških las nikdar ne češite dalj časa na isto stran. Tako na primer nizko spletene kitice preveč nategujejo nežne lase in jih slabijo. Tudi vozljav in »Konjskih repov« ne vežite tik pri glavi. Lase rahlo zberite in jih zvežite, ne da bi jih nategnili. Mislite vedno na to, da bi tudi vas teža las motila, otroka pa še toliko bolj. In še nekaj: kratko ostriženi lasje na tilniku dajejo glavi nelepo obliko, sami lasje pa bodo ostali za vedno ščetinasti.

premakniti z mesta. Ko so me preganjali že grabili za vrat, sem se zbudil. Bil sem ves moker, prestrašen in srečen, da sem doma v postelji...

Ko sem bil prvič kopač, se mi je zdelo, da imam ves svet na sebi. Zadušiti me je hotelo. Zdelo se mi je, da se bo zdaj zdaj vse nad mano podrlo. Groza me je bila, dokler se nisem navadil. — Pred tremi dnevi sem zadnjič kopal. Nenadno se vsuje name cel slep mivke, kamenja in zemlje. Padalo je na goli hrbet, po nogah, v lase, povsod. Stresalo me je po vsem telesu. Stisnil sem se k tlom, glavo sem zaščitil z rokami. Bilo je, kot da bi nekdo krusil s stropa cele lopatke in jih metal naš. Nisem se mogel odločiti, ali naj pobegnem ali ne. Ostal sem. Naj me zasuje, hudič! Ven ne grem. Najprej je lilo kot močan dež. Potem je samo še pršilo. Že sem si oddahnil. Pa spet kot gost dež... Ponekod je odletela vsa mivka in grušč. Še zemljo je načelo. Ko sem se priplazil noter, je bil majhen rovček, ko sem šel ven — cel hodnik. — Na jašku se je Štefan ponorčeval: »Kaj, vsipalo se je? Zato sem toliko odnašal. Jaz sem pa mislil, da si ti vse to izkopal. Hehe!«

Miloš se je nagloma spustil k vrvcam: tu sta oba konca vlačilne vrvi, tu je signalna vrvca. Mirne so. Prislunil je v rov: toliko da je slišal rahle šume. Štefan je bil previden. Bil je že šestnajst metrov daleč, pod stražarsko sentinelo.

Ko je Miloš zopet prisedel, je Ljubo nadaljeval:

»Prve metre je bila plast zemlje debelejša. Tudi drobnega gramoza je bilo več. Zdaj pa je vedno več debelih kamnov. Vražje prodje! Pa še nekaj nam škoduje: Če se spomniš, Miloš, od vrat naše barake pa do žic teren močno pada. Vsakdo, kdor se zaleti od vrat proti žicam, pospeši korak, ke gre navzdol. In to je prav nad teleskopom. Hudičevi majalci, a ne? — Vso dopoldansko in nočno izmeno smo izgubili z gradnjo podpornikov. Koliko desk in deščic, palic in paličic, lat in latic sem zvlekel v rov! (Ljubo je bil glavni inčendant rova.) Peter mi je nanosil drv, na komandi pa je ukradel veliko bukovo poleno. In vse to roma čez Polov pograd. Ajdovcu se kar širijo oči. Mnogi mrzlično zbirajo vse to, a ne vedo, za kaj. — Kako pa je Gato tudi delal, nimaš pojma! Zavaroval je vsa najbolj nevarna mesta. To so cele gradnje iz lesa. Brez tega bi nas zasulo. Pa veš, kako dela? Vleže se na hrbet, se sključi ko maček in upre kolena v s rop. Roke pa ima proste za delo. Vso noč je delal in še dopoldne. Ravno prej je šel spat.«

Miloševi prsti so začutili rahle trzaje vrvi. Zagrabil jo je krepkeje. Trzaji so bili močnejši. Še enkrat je kontroliral, ali je prazna deka, ki bo pričela rotati proti Štefanu, dovolj pritrdjena. Kavelj je bil čvrsto pripet. Pričel je vleči. Šlo je trdo,

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Omotica in njeni vzroki

Vzroki vrtoglavice so lahko zelo različni: od vnetja srednjega ušesa, oziroma labirinta do zastrupljenja z nikotinom, alkoholom ter različnimi drugimi strupi in medikamenti. Vrtoglavica je lahko posledica težjih ali lažjih poškodb glave, obolenja ledvic, sladkorne bolezni. Omotica pa je lahko tudi znak različnih psihičnih motenj, obolenja možganov in podobno.

Vrtoglavica je prav tako lahko znak opapnenja žil v možganih, obolenja ali slabosti srca, motenj v krvnem obtoku ter lahkih krvavitvev v notranjem ušesu, v labirintu. Pri starejših ljudeh je treba iskati vzroke omotice v enem izmed zadnjih primerov.

Za zdravljenje teh motenj se priporoča

slana dieta in jemanje zdravila Priscol. Ker pa je za pravilno zdravljenje nujno potrebno, da poznamo pravega povzročitelja omotice, se vsem, ki trpijo na tem, svetuje, da se pustijo preiskati od zdravnika, specialista, v večji ustanovi, kjer so na razpolago najmodernejši pripomočki za specialne preglede. Na podlagi prave diagnoze potem zdravnik tudi predpiše ustrezen način zdravljenja.

Pljuvanje krvi

Izkašljevanje oziroma izpljuvanje krvi lahko prihaja iz pljuč, požiralnika, žrela in podobno, od koder se kri izliva v sapnik. Če kri prihaja iz pljuč, je ta svetlo rdečkaste barve in penasta. Tudi po akutni

krvavitvi bolnik še dalj časa pljuje strnjeno kri ali pa ima sokrvičasti izpljune. Vzrok za izkašljevanje krvi je najpogostejše pljučna tuberkuloza, poznamo pa še vrsto drugih bolezni, zaradi katerih je izpljune krvav. Med temi so pogosto okvare ožilja na sapniku in bronhijev.

Vsekakor je treba ugotoviti pravi vzrok krvavega izpljuna, posebno pa je to treba ugotoviti v interesu domačih, predvsem otrok, da ni krvavo izkašljevanje morda posledica pljučne tuberkuloze.

Zaradi tega je treba čimprej na rentgenski pregled, da pljuča slikajo. Na rentgenski sliki so namreč mnogokrat vidne tudi najmanjše in začetne bolezenske okvare, ki sicer niso vidne pri navadnem rentgenskem pregledu. Čim niste na jasnem, od kod kri izvira, takoj na rentgensko slikanje, s tem koristite sebi in svoji okolici.

težko, počasi. »Samo počasi, da se mi kaj ne odtrga!« Nenadoma se vse obtičalo. »Kje se zatika?« Poregnil je še močnejše, a previdno, nesunkovito. Spet se je rahlo premaknilo. »O, deki sta se srečali, na pol poti sta!« Potem je šlo lažje. Vedno več vrvi je bilo v njegovih rokah. Zagrabil je polno deko in jo kot dragega otročička dvignil na vrh jaška.

Štefan je ob nogah otipal prazno deko. Tako so romale deka za deko. Gor — dol, gor — dol. Trzaj, odpenjanje in zapenjanje, vlačenje, dviganje in klepeti z Ljubom. Milošu so dali najlažje delo. To je videl. In nič mu ni bilo lepšega kot naglo sprejemanje polnih dek.

Med dvema pošiljkama se je splazil v rov. Na začetku se je komaj vlekel skozenj, potem pa je bil rov vedno širši in višji. »Tu se je vsipalo.« Na tleh je opipal razmetano kamenje in kupe odkrušenih plasti. Bila je popolna tema. Objel ga je tesnoben občutek, ki ga dotlej ni poznal. Če podporniki odpovedo, če opazijo rov... V jašku si ni bil sves, kako blizu je smrti. Živel je v svetlem upanju, da bodo uspeli. Na kaj drugega sploh ni nikdar napeto mislil. Toda če do česa pride, ali se ne bo zbegal, izgubil glavo in živce? — Ljubo in Štefan! Onadva sta si od vsega začetka na jasnem, kakšne so te stvari. Boj! In v boju lahko padeš. Ljubo je zadnjič rekel, da nas bo morda po vojni ostal vsak — deseti...! Igor pa je nato dejal,

da ne bo tako hudo... O ta Ljubo! Kako prosodušno govori o svoji grozi in o strahu. Ničesar ga ni sram. In rad si malo privoščiti nas vse. Če pa bo treba z glavo skozi zid, bo brez pomisleka tvegala.

Miloš je prižgal vžgalico in jo dvignil pod strop: zgoraj je bilo vse v deskah, laticah in palicah. Vse strop je bil obokan. Ob straneh pa so bila polena in palice, ki so kot tanki stebri podpirale strop. Kakšna mojstrska graditev! Vse je kot v miniaturnem rudniku. Deli ležišč in pogradov, ograje, paketi in metlišča — vse je tu ubrano v svojevrstnem latniku teleskopu.

Nenadoma odjekne strel iz puške. Močno, čisto blizu, prav pri njem. Vžgalica mu ugasne. Miloš se ves prilepi k zemlji, kot partizan, pričakuječ salve. Nato gluha tišina. Od kod? Strel sredi popoldanskega miru? Je bil namenjen rovu, njemu, komu? So alpinci v stolpih kaj opazili? Ven, ven v jašek —! Hoče se obrniti, s potrpljenjem bi šlo, a ne utegne. Kar po rakovo se zažene nazaj. Golo telo se zvija na levo in desno. Glava in pleča se sunkovito in naglo nagibajo zdaj k desni sreni, zdaj k levi. Hitro, samo hitreje, še devet metrov do jaška. Prehiteti Machija, zvedeti, kaj je, osvoboditi se tesnega rova! Zadene ob rd predmet, ki treščijo po tleh. »Podpornik sem podrl,« ga zaskeli.

(Se nadaljuje)

Ob „dnevu gozda“ v premislek

Polovica površine naših krajev je gozd, medtem ko je kmetijsko rabljene zemlje le 40 %. S tem je očividno gospodarski pomen gozda za naše prebivalstvo sploh, za naša kmečka gospodarstva pa še posebej. V sedanji dobi, ko na vasi izdatki za popravila in zboljšanja poslopij, za nakup strojev in naprav, ki olajšajo delo in za šolanje otrok čedalje bolj naraščajo, je kmečki gozd postal takorekoč pravi krušni oče kmečke družine. V krizi, ki jo je sprožila tehnična revolucija na vasi, sedanje cene kmetijskih pridelkov nikakor ne zadoščajo zaslužku, do katerega ima tudi kmečki človek pravico. Iz stiske ga rešuje gozd. Najemnik, ki nima gozda in kmet, ki ima premalo gozda ali pa ki ima slabo oskrbovan gozd, to bridko resnico najbolj občutita.

Ob tej naraščajoči pomembnosti gozda pa prav kmečki gozd in les še zdaleka nista deležna tiste pozornosti, ki jo zaslužita. Če je gozd kmetu danes tovarna, ki mu dela denar, potem je v vsaki kladi drv za kmečko kuhinjo, v vsaki leseni ograji, v vsaki novi leseni strehi in leseni steni denar, ki se lahko koristneje uporabi. Veliko delovnega časa bi si prihranili in dosti cenejše bi gospodarili, če bi, kjer le gre, namesto lesa uporabljali premog, elektriko in cenejši gradbeni material.

Dandanes gre les vseh vrst in vseh debelin v denar. Lesna industrija in industrija papirja in celuloze potrebuje in dobro plačata vse, kar naberejo v gozdu, ko ga redčimo in čistimo ter pospravljamo polome in suhljad. V vsakem deblu, ki trohni ali hira v gozdu zaradi gošče ali poloma,

trohni in hira denar, ki drugod na kmetiji manjka. Škoda, ki jo utrpijo naše kmetije zaradi neurejenega gospodarstva v gozdu ni nič manjša od škode vsled napak in poveršnosti pri sečnjah in prodaji lesa. Pravilno gospodarstvo v gozdu in zakonitosti pri sečnji in prodaji lesa moramo obvladati ravno tako, kakor pridelovanje poljščin in krmljenje živine.

Od površnosti, s katero smo zadnja desetletja vodili račun o našem gozdu, je treba preiti na skrbnost tako pri vzgoji gozda,

kakor pri njegovem prebiranju in prodaji lesa. Posebej pa se bomo morali spoznavati s sortimenti in industrijsko uporabnostjo lesa. Kakor nam je v kmetovanju neobhodno potreben proizvodni načrt, tako tudi v gozdu brez gospodarskega načrta ne bo šlo več. Slednji je zelo potreben, kajti gozdovi Zilje, Roža, Gur in Podjune kažejo, da bo s sedanjim gospodarstvom v gozdu marsikje lesa za sečnjo zmanjkalo, medtem ko kmetiji ne bo nič manj potreben, kakor ji je danes. (bl)

(arhiv „Der fortschrittliche Landwirt“)

Kmečki gozd kakršnega želimo

Ne sekajmo na golo, temveč prebirajmo. S prebiranjem bomo povečali prirastek, gozd pa bomo varovali pred nadležnim pleve-lom.

Topoli v kmečkem gospodarstvu

Še pred dobrimi štiridesetimi leti sta lesna industrija in obrt izmed domačih gozdnih drevesnih vrst cenili in uporabljali najbolj smreko, bor in macesen med iglavci, izmed listavcev pa hrast, jesen in javor. Drugi trdi listavci so bili namenjeni predvsem za drva. Po mehkih listavcih, med katere spadajo predvsem topoli, pa ni nihče povpraševal, saj jih še za drva niso marali.

V nekaterih strokah lesne obrti in predelovalne industrije so kmalu ugotovili, da ima topolovina celo marsikatero prednost pred lesom drugih drevesnih vrst. Tako je topolovina postala iskan les za žagarsko obdelavo. Uporabljati so jo začeli na veliko za lesno galanterijo, tovarne vžigalic, industrija celuloze in papirja itd.

Francija, Nizozemska in Italija — dežele, ki imajo največ kmetijske zemlje na ravninah — so največji pridelovalci topolovine v Evropi. Cele pokrajine so topolovi nasadi v pičlih treh desetletjih korenito spremenili. Kamor sega pogled, povsod so sami topoli — ob rekah se vijejo dolgi nasadi, čez polja se vlečejo ozki protivetrni pasovi, ob potokih in poteh rasejo vrste topolov, ob dvoriščih in hišah pa skupine in posamezna drevesa.

Zakaj so kmetovalci prav v deželah, ki so gosto obljudene in kjer prav zato ni preveč kmetijske obdelovalne zemlje (med njimi so tudi majhni kmečki posestniki) glavni pridelovalci topolovine? Topol je svetlobno drevo, ki ne prenaša zasenčenja, pa tudi zemlje pod seboj mnogo ne zastira. Zato ne spada v gozd, marveč na odprto polje, ker zahteva dobro in rodovitno zemljo.

Topole moramo saditi na redko, zato pa lahko še nekaj let po saditvi uporabljamo isto zemljišče za okopavine, pozneje pa kot travnik. Topol rase štirikrat do osemkrat hitreje kakor druge naše drevesne vrste. Topolovina ima tudi ugodno ceno za prodajalca, tako tudi v tem ne zaostaja za drugimi vrstami lesa.

Pri topolovem lesu je vse uporabno: 8 cm debelo deblo je že uporabno za celulozo; hloh s premerom 20 cm je že sposoben za vžigalice; 25 cm debel hloh gre na žago in 35 cm premera v luščilnico. Hkrati, ko se debeli drevo, narašča tudi njegova uporabnost in s tem seveda tudi cena.

Topol zahteva globoko, svežo, rahlo in rodovito zemljo. Nikakor mu ne prija suha, plitva, težka glinasta in zamočvirjena zemlja. Najprimernejša so obrežja rek in potokov, dalje meje ob travnikih in poteh: ob poteh sadimo topole v enojnih vrstah. Topol namreč potrebuje mnogo svetlobe

in v gostem nasadu slabo uspeva. Zato moramo saditi drevesca vsaj 5 metrov narazen.

Ni priporočljivo saditi šibe ali potaknjence brez korenin, ker navadno ni uspešno. Uporabljamo vsaj 1.5 m velika drevesca s koreninami. Jame moramo vnaprej pripraviti — vsaj pol metra v premeru in najmanj toliko globoko. Sadimo ob koncu zime, podobno kakor sadno drevje. Vendar topole sadimo 20 — 30 cm globlje, kakor so drevesca rasla v drevesnici. Tako posajena bolje kljubujejo vetru. Če je blizu tekoča voda, vtaknemo korenine za 24 ur vanjo, da se dobro napijejo. Priporočljivo je tudi gnojiti kakor sadnemu drevju, in prva leta zatirati plevel okrog drevesc.

Drevo bo čez 25 let zrelo za posek; tedaj bo na dobri zemlji 60 cm debelo, tako da bo dalo okrog 3 m³ lesa. — Neredko pa dosežejo topoli v ugodnih razmerah celo debelino 70 do 80 cm in s tem seveda tudi večjo vrednost.

Upoštevati pa moramo še, da bomo morali že približno čez deset let posekati vsako drugo drevo, če bomo topole sadili v vrsti po 5 m narazen, da bodo druga drevesa neovirano rasla. S posekom pregostih dreves bomo imeli že precejšen dohodek.

Topol je postal v sodobnem kmetijstvu v nižinskih krajih pomemben vir dohodka, ki ga ne gre zanemarjati, saj ne za-

hteva posebnih večjih zemljišč kakor n. pr. gozd. Zato kaže, da ob potokih, kjer je zemlja količkaj primerna, sadimo namesto jelše in vrbe topole 5 metrov narazen. Saditi moramo na dovolj svetlem kraju in zato posekati jelše in vrbe, ki bi zasenčevale mlade topole.

Topole sekamo ob koncu februarja. Kar je hlodovine, jo izdelamo takoj in oddamo. Celulozni les pa pustimo neizdelan do maja. Tedaj nastopi tudi v podrtih topolovih lesu sok (mezga), nakar ga zlahka olupimo. Obdelamo ga podobno kakor pripravljamo drva.

Topolov nasad — tudi le nekaj dreves — je donosna hranilnica, v katero pa ni treba vlagati denarja, marveč le nekaj dobre volje in dela.

Inž. Vladislav Beltram

Kakero sorto hitrorastnega topola?

Dodatno h gornjemu članku še priporočamo, da je najbolje, če se glede izbire sorte topola pred naročilom sadik obrnemo za nasvet na »Bundesversuchsanstalt in Marienbrunn, Wien—Hadersdorf (Dozent Dr. Wettstein)«. Ta zavod je za avstrijske prilike vzgojil že več sort hitrorastnih topolov, ki se po svoji pripravnosti za tla in podnebje razlikujejo.

Pomagajmo žitu s pravilnim dušičnim gnojenjem

Letošnja vigradna setev se je močno zakasnila. Zaradi mrzlega marca in prvih dni aprila tudi ozimne ne obraščajo tako, kakor bi bilo koncem aprila pričakovati. Rast žit je treba sedaj brezpogojno pospešiti. Kakor že znano, pospešujemo rast na njivi in na travnikih z hitroučinkujočim gnojilom »Nitramoncal«. Tega trosimo rastlinam »na list« (Kopfdüngung). To tudi vemo. Marsikdo pa si ni povsem na jasnem, koliko nitramoncala naj trosi. Še vedno srečamo kmete, ki po gnojenju z nitramoncalom tožijo, da jim je žito zaradi tega poglelo. Vsem tem pa tudi ostalim, ki še nimajo preveč korajže za gnojenje z nitramoncalom bi svetoval, da se držijo naslednjih pravil:

1. Vsakdo bo storil prav, če bo ozimnam sedaj, jarinam pa, čim bodo ozelenele, potrosil 100 kg nitramoncala po hektarju.

2. Kdor je vsaj nekoliko gnojil s fosfatnimi gnojili in kalijevo soljo (300 do 400 kg Thomasove moke ali superfosfata

in 200 kg kalijeve soli po ha) lahko da nadaljnjih 100 kg nitramoncala v času med kolenčanjem in cvetenjem žita.

3. Kdor pa je opravil izdatno kalifosfatno gnojenje (600 — 700 kg Thomasove moke ali superfosfata in 300 — 400 kg kalijeve soli na ha) lahko trikrat gnoji z nitramoncalom: prvič sedaj, drugi ob kolenčanju in tretji tik pred cvetenjem, vsakokrat po 100 — 150 kg. Čim močnejše so bilke in čim bolj so obraščene z zelenim listjem, večji sta lahko drugi in tretji obrok. Če je pred cvetenjem vihar ali močan naliiv žito le »vrgel«, je tretji obrok nitramoncala odveč in celo škodljiv.

4. Kdor pa ni opravil kalifosfatnega gnojenja, sme drugi in tretji obrok nitramoncala dati le v primeru, če bo še sedaj gnojil »na list« in zabranal 300 — 500 kg superfosfata in 300 kg kalijeve soli na ha. Kalifosfatno gnojenje »na list« je izplačljivo in priporočljivo predvsem pri posevkih rodovitnih sort.

Siliranje v zasipnici

»Deutsche Landwirtschaftliche Presse« objavlja poročilo, po katerem je vsled pomanjkanja silosov kmet Dolgener siliral zeleno travo v navadni zasipnici. Zasipnico je skopal 75 cm globoko v zemljo in pričel v njo voziti travo. Tlačil je s tem, da je s polnim vozom vozil po sveži travi. Travi pa je dodajal podobno sredstvo kot je pri nas Silosal. Travo je pokril s plevami in s 40 cm debelo plastjo zemlje. Živina je to silažo rada žrla, molznost krav pa je narasla.

Krava bije pri molži

To slabo navado boš odpravil, če boš namočil v vodi staro vrečo in jo položil kra-vi pred molžo po hrbtu, da se bo voda od-takala po koži hrbta.

Praktičen aparat za brušenje

Kmalu pride čas, ko bo treba kosilnicam vsak dan brusiti rezila. Za brušenje rezil je v uporabi več vrst najrazličnejše montiranih kamnov. Najnovejši te vrste pa je ročni aparat na električni pogon (Universal-Schleifapparat), ki ga dobavlja firma Alojs Weinzettel, Graz, Maiffredygasse 14. Priklopimo ga lahko na vsako stikalo za luč. Kamen je zelo ozek in ima to prednost, da lahko brusimo težko dostopne dele ne samo na rezilih kosilnice, temveč tudi na slamoreznicah, krožnih žagah in pesoreznicah. Če na aparat namesto kamna pripnemo vrtečo se ščetko, lahko z njim čistimo stroje strjenega prahu in rje. Tretji del za ta aparat je še sveder.

Pravijo, da je ta aparat silno ročen in da je vsekakor vreden svoje cene.

Zveza slovenskih zadrug

SVETUJE

Traktor „Kmečki prijatelj“

Ze ime samo pove, da hoče biti ome-njeno vozilo pravi prijatelj vsakega na-prednega kmeta in ta naziv nosi s pol-no pravico. Traktor je skrbno prekon-struirano vozilo in kot nalašč za male-ga in srednjega kmeta, ki si želi malo zahtevno, varčno, a kljub temu vztraj-no vozilo po ceni, da si traktor lahko tudi nabavi. Traktor vam predstavlja-mo z naslednjimi podatki: masivna kon-strukcija ima zelo ugodno porazdeljeno težo. Zadnja os in gonilo sta združena v enem bloku. Žene ga štiriktaktni dvo-cilindrski motor z zračnim hlajenjem. Cilindri so nameščeni v obliki črke V k podolžni osi, kar omogoča enakomer-no hlajenje. Ima štiri hitrosti do 16 km na uro, eno pospešeno do 25 km in pre-stavo za vožnjo nazaj ter diferencialno zaporo. Svetlobna naprava ima ca. 60 vatov in 6 voltov. Traktor je opremljen z vsemi predpisanimi lučmi in s spojni-co za prikolico. Močne zavore na zad-njih kolesih mu dajejo veliko okretnost, kar je prav posebno primerno pri polj-skih delih. Dieslov motor razvija 10 do 14 konjskih sil pri 2.400 obratih na mi-nuto. Razdalja koles znaša spredaj in zadaj 1.250 mm ter pnevmatike spredaj v izmeri 400 × 15, zadaj 800 × 24. Teža traktorja znaša 820 kg.

Na željo se dobavi še zraven: jerme-nica, 2 stranska sedeža, blatnika, pripra-va za košnjo, hidravlika in električni zaganjač (Starter). Vsem našim kmetom, ki še nimajo traktorja, opisano vozilo priporočamo. Lahko se sami prepričate o njegovih kvalitetah in si ga ob vaše-mu obisku pri nas v Celovcu lahko ogle-date. Tudi dobavimo vam ga lahko ta-koj. Zato ne zamudite prilike in nas obiščite.

Kako je s cementom?

Gotovo vam je že znano, da se je z 9. aprilom cement podražil za 1.40 šil. od vreče. Vsekakor je to nerazveseljivo dejstvo za vse tiste, ki imajo namen pri-četi s kako gradnjo. Toda vsem tem vsaj sedaj priporočamo, da si svoje po-trebe zagotovijo po tej ceni, ker je tudi letos računati z dokajšnjim pomanjka-njem stavbenega materiala in se bodo cene morda prihodnje mesece še dvig-nile. Naše zadruge imajo trenutno ce-ment na zalogi in pri njih si ga zagoto-vite tudi vi, dokler je še čas. Prihranili si boste dosti skrbi in nepotrebnih stroškov, gradbena dela pa ne bodo utrpela nobenih zamud.

Hamarskjöld nadaljuje svoje poslanstvo

Na Bližnjem vzhodu, ki že nekaj časa spet predstavlja žarišče novih nemirov, je bilo v zadnjem tednu doseženo gotovo pomirjenje, kar je pripisati generalnemu sekretarju OZN Hamarskjöldu. Z razgovori v Egiptu in Izraelu je dosegel, da sta se obe državi uradno zavezali, da bosta spoštovali premirje vzdolž demarkacijske

vlade Gazijem in drugimi funkcionarji sirskega političnega življenja. Hamarskjöld je tudi sirske funkcionarjem predložil podobne sporazume o premirju in prekinitvi incidentov na izraelski meji, kakršne je dosegel že za izraelsko-egiptsko mejo.

Iz Damaska bo Hamarskjöld konec

črte, ki je bila doslej torišče srditih spopadov. Hamarskjöld je nadalje izposloval nemoteno gibanje funkcionarjev komisije OZN za nadzorstvo nad premirjem, kar avtomatično zmanjšuje možnosti ponovnih izbruhov sovražnosti.

Te prve uspehe Hamarskjölda je Varnostni svet z zadovoljstvom sprejel.

V ponedeljek pa je Hamarskjöld nadaljeval svojo misijo. Odpotoval je v Damask, kjer se je takoj po prihodu v sirske prestolnico razgovarjal s predsednikom

ttega tedna odpotoval v Bejrut, kjer mu bodo libanonski voditelji razložili svoje zahteve in stališča. Po razgovorih v Libanonu pa bo generalni sekretar OZN po vsej verjetnosti zopet odpotoval v Izrael in Egipt, da bosta obe deželi dokončno privolili v predloge, ki so bili formalno že sprejeti.

Na sliki (AND) vidimo generalnega sekretarja Hamarskjölda (sredina) v družbi s šefom komisije za premirje OZN, generalom Burnsom.

Azijsko-afriške obsodbe Francije

(Nadaljevanje s 1. strani)

more o pogajanjih s Francijo odločati edinole Osvobodilna fronta, katera vodi osvobodilno gibanje alžirskega prebivalstva. Osvobodilna fronta pa se slej ko prej odločno zavzema za oboroženi boj in odklanja pogajanja, če Francija prej ne bi hotela priznati neodvisnosti Alžira.

Položaj v Alžiru je medtem postal že precej resen, kar poudarjajo tudi predstavniki šestnajstih azijsko-afriških držav, ki so poslali predsedniku Varnostnega sveta spomenico, v kateri poudarjajo, da bi težavni položaj v Alžiru utegnil ogroziti mednarodni mir in varnost. Po mnenju

podpisnikov spomenice Združeni narodi ne morejo biti ravnodušni spričo položaja v Alžiru, kjer kršijo pravico do samoodločbe in človečanske pravice sploh. Hkrati obsojajo Francijo, da ni upoštevala pozivov alžirskega naroda in skupine azijsko-afriških držav v OZN, marveč je le še povečala pritisk in zakrivila, da iz dneva v dan narašča število žrtev.

Damask. — Sirijski parlament proučuje resolucijo, v kateri se poziva vlado, da naj prekine kulturne, gospodarske in diplomatske odnose s Francijo.

Oboroževanje zelo obremenjuje državno gospodarstvo

Statistični podatki o stroških za oboroževanje, povzeti iz ameriških virov iz petnajstih držav, govorijo, kako velik del državnih izdatkov in narodnega dohodka zahteva vzdrževanje vojaške sile. Stroški so navedeni v odstotkih vseh državnih izdatkov, ki so predvideni v proračunih. Belgija potroši v ta namen 18,3 % državnih izdatkov ali 4,1 % narodnega dohodka, Formoza 59 % ali 12 %, Danska 20,4 % ali 3,3 %, Francija 27,6 % ali 7,3 %, Nemčija 23,9 % ali 4,1 %, Grčija 33,2 % ali 6,5 %, Italija 22 % ali 4,1 %, Japonska 12 % ali 2 %, Holandija 22,6 % ali 6 %, Norveška 26,8 % ali 4,5 %, Portugalska 33,6 % ali 4,5 %, Španija 31,6 % ali 4,5 %, Turčija 35,2 % ali 5,7 %, Anglija 31,2 % ali 8,0 %, Jugoslavija 77,5 % ali 11,6 %,

Združene države Amerike 61,7 ali 10,2 odstotka.

Najvišji odstotek izkazuje Jugoslavija, ki je bila prisiljena, da do skrajnih možnosti utrdi vojaško silo, ko je bila po prelomu s kominformom ogrožena z vseh strani. Ko napetost popušča, se seveda tudi ti izdatki zmanjšujejo. Združene države potrošijo na primer 39,7 milijarde dolarjev za oboroževanje in vzdrževanje vojske, medtem ko znašajo obrambni stroški v vseh ostalih navedenih državah 13,4 milijarde dolarjev. Človeštvo bi se oddahnilo, če bi se velike države res spoznale glede razorožitve in tudi politično spravile da bi se navarnost spopada zmanjšala. Države bi lahko skrčile svoje velike izdatke za oboroževanje.

Kaj vedo nemški otroci o Hitlerju

Zapadnonemški list »Die Welt« poroča, da so v nekem kraju izvedli povpraševanje, kakšno mnenje imajo različni šolski otroci o Hitlerju. Odgovori so povedali vse prej kakor to, kar je bil diktator v resnici. Otroci so ga imenovali: »velikega demokrata in nacista«, »neke vrste komunista« in »osvojevalca, kot je bil Napoleon«. Neki šolar je menil, »če bi bil Hitler ne šel predaleč, bi bil dober človek«, drugi je spet napisal »kar je delal z Židi, ne bi bil smel storiti. Njegova napaka je bila, da je

bil presurov ter je hotel doseči vse s silo«. Neki šolar je odgovoril, »da bi bil drugače v redu, če ne bi pokončeval Židov in postavil koncentracijskih taborišč«. Neka deklica pa je dejala, »da je vedno vzbujal pozornost s svojo frizuro in brki«.

List pripominja, da bi bilo potrebno otrokom bolj točno pojasniti, kaj je bil Hitler v resnici. Tak pouk bi bil velika naloga za učitelje zgodovine. List sam zastopa o Hitlerju mnenje: Bil je katastrofa za vse.

Na poti na Gasherbrum

Čeprav je bil pred tremi leti zavzet Mount Everest, najvišja gora na svetu, so v Himalaji še nedotaknjeni orjaki. Pogumni alpinisti so že preplezali vrsto severnih sten v najvišjem pogorju našega planeta. Toda še so nepremagani ledeni vrhovi, ki vedno pritegujejo nove raziskovalce. Nedavno je iz Genove odplula proti Pa-

kistanu ladja, s katero so se odpeljali člani avstrijske odprave. Prejšnji četrtek so že zapustili mesto Rawalpindi in se napotili, da naskočijo 8780 metrov visoki Gasherbrum v Karakorumskem pogorju. Odprava, ki šteje 22 mož in jo vodi Fritz Moravec, bo predvidoma ostala v gorah celih 140 dni.

Svetovna zveza pešcev

Leta 1955 je bilo po vsem svetu več kot milijon prometnih nesreč, to je povprečno vsak dan skoro 3000, vsako uro 120, ali vsako minuto dve. Število smrtnih žrtev presega po dosedanjih podatkih nekaj sto tisoč, materialna škoda pa gre v težke milijarde. Samo v Združenih državah je bilo leta 1955 38.000 smrtnih prometnih žrtev, za 4.600 več, kot so imeli Američani sploh mrtvih v vseh letih korejske vojne. Tudi v deželah zahodne Evrope ni mnogo bolje. Število žrtev ni veliko le med vozači in uporabniki motornih vozil, marveč tudi med pešci in kolesarji. Ta nevarnost zaradi prometnih nesreč vodi celo tako daleč, da so se pričele v poedinih mestih pojav-

ljati »Zveze kolesarjev« in kmalu nato tudi »Zveze pešcev« z nalogo, da bi dosegli v prometu primerne ukrepe za varstvo pešcev pred motornimi vozili. Te zveze so se pričele združevati v posameznih državah, najprej na Nizozemskem kot domovini kolesarstva, v vsedržavne zveze. Take zveze ustanavljajo tudi v Švici, Angliji, Italiji, Zahodni Nemčiji ter raznih ameriških državah. Končni cilj teh zvez je »Svetovna zveza pešcev in kolesarjev« proti prometnim nesrečam, ki naj bi dosegla s svojim vplivom pri posameznih vladah dovolj ostre ukrepe proti brezobzirnim vozačem in primerno varstvo za pešca in kolesarja.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 19.45, 22.00.

Sobota, 28. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 17.10 Glasba iz filmov — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.).

Nedelja, 29. april:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.00 Petajst veselih minut — 8.20 Oddaja za kmete — 9.10 Pester spored pesmi — 11.05 Veselo petje, veselo igranje — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.00 Najboljše za vaše goste — 19.00 Športna poročila — 20.00 Zabavni koncert.

Ponedeljek, 30. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Veselo razpoloženi ob enajstih — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Življenje in delo Fr. Lederer Lisčjaka, ljudskega pevca iz Podjune (slov.) — 16.35 Znanje za vse — 18.45 Za našo vas (slov.) — 20.00 Glasbena revija.

Torek, 1. maj:

6.20 Ze zgodaj zjutraj je veselo — 7.00 Marši iz Avstrije — 7.20 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.) — 8.00 Pestri zvoki — 9.10 Mi te pozdravljamo, mili maj — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate

— 16.00 Poročila z majskih proslav — 17.00 Plesna glasba ob petih — 18.15 Evropa poje in pleše — 20.00 Otroci, kako mineva čas — 21.30 Veseli majski ples.

Sreda, 2. maj:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Iz domačih gajev. Posnetki s koncerta narodnih pesmi v Celovcu 15. 4. 1956 (slov.) — 18.45 Veseli muzikanti (slov.) — 20.10 Pošta vabi.

Četrtek, 3. maj:

5.50 Oddaja za podeželje — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Jager na štor' sedi. Vesele iz lovske torbe Kvančnikovega očeta (slov.) — 16.35 Znanje za vse — 20.10 Jagska ura.

Petek, 4. maj:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Slovenske pesmi (slov.) — 16.35 Znanje za vse — 18.45 K'k je bou pa k'k je še kej: Florjana pojejo (slov.) — 20.10 Zvezde so napovedovalci naše ljubezni.

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 28. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za dom in žene — 11.15 Moderne popularne napeve izvajata kvarteta Tipel in Vitek — 11.45 Pojte z nami, otroci! — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Za prijetno razvedrilo — 14.45 Mladinski zbori pojo — 16.00 Koncert po željah — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 29. april:

6.00 Vesele in poskočne za nedeljsko razvedrilo — 7.35 Operetna glasba — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Slovenske narodne pesmi — 10.00 Družinski pogovori — 11.20 Melodije iz filmov in glasbenih revij — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Za našo vas — 14.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Od melodije do melodije — 20.00 Večerni operni koncert.

Ponedeljek, 30. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Domači napevi — 11.35 Od melodije do melodije — 13.15 Operni koncert — 14.15 45 minut z velikimi orkestri — 17.15 Čestitke k prazniku dela — 18.15 Čestitke k prazniku dela — 20.00 „Na predvečer 1. maja“ — a) Bratje le k soncu, svobodi... (Internacionalne borbenne pesmi), b) Jovan Bandur: Partizanska rapsodija.

Torek, 1. maj:

6.00 Budnica — 7.15 Delovni kolektivi čestitajo — 8.10 Borbene delovne in partizanske pesmi — 9.00 Prenos reportaže s prvomajске parade v Ljubljani — 11.30 Delovni kolektivi čestitajo — 13.15 Zabavne melodije — 14.40 Vesele in poskočne — 15.30 Zdaj zapojmo pesem iz srca — 17.15 Pomlad v Aziji in Afriki — 18.00 Lipa zelenela je — 21.00 Zaigramo in zapojmo.

Sreda, 2. maj:

6.00 Pester glasbeni spored — 7.35 Poje zbor slovenske filharmonije pod vodstvom Rada Simonitija — 8.00 Koncert jugoslovenskih pihalnih godb — 9.30 Slovenske narodne pesmi — 10.00 Na okna je potrkala pomlad — 13.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Od Triglava do Ohrida — 16.30 Vesele popoldne — 20.00 Antonin Dvorak: Rusalka (radijska priredba).

Četrtek, 3. maj:

5.00 Pester glasbeni spored — 11.05 Za dom in žene — 11.15 Operetna in lahka glasba — 11.45 Mladinski zbori pojo — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Popularne simfonične skladbe — 14.30 Nove knjige — 14.40 Narodne in umetne pesmi poje Ljubljanski zvon — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.10 Pesmi skozi stoletja — 18.30 Družinski pogovori — 20.00 Kulturni obzorik.

Petek, 4. maj:

5.00 Pester glasbeni spored — 11.05 Simfonične slike — 11.45 Cicibanom, dober dan! — 12.00 Slovenske narodne pesmi pojeta možki in ženski zbor — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Pester operni spored — 14.30 Zanimivosti doma in po svetu — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Spoznavajmo človeka — 18.15 Veseli godci — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakah.